

Obsah

I Uznesenia, odporúčania a stanoviská

STANOVISKÁ

Európsky hospodársky a sociálny výbor

505. plenárne zasadnutie EHSV z 18. a 19. februára 2015

2015/C 251/01	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh na zmapovanie makroregionálnych stratégií v Európe“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	1
2015/C 251/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Úloha družstevných bánk a sporiteľní v územnej súdržnosti – návrhy na primeraný regulačný rámec v oblasti financovania“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	7
2015/C 251/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zbavme sa v EÚ azbestu“	13
2015/C 251/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Pokrok v implementácii stratégie Európa 2020 a spôsob, ako dosiahnuť jej ciele do roku 2020“ (prieskumné stanovisko na žiadosť lotyšského predsedníctva Rady EÚ)	19

III Prípravné akty

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

505. plenárne zasadnutie EHSV z 18. a 19. februára 2015

2015/C 251/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o stratégii EÚ a akčnom pláne pre riadenie colných rizík: riešenie rizík, posilnenie bezpečnosti dodávateľského reťazca a uľahčenie obchodu“ COM(2014) 527 <i>final</i>	25
2015/C 251/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o požiadavkách na emisné limity a typové schválenie spaľovacích motorov necestných pojazdových strojov“ [COM(2014) 581 <i>final</i> – 2014/0268 (COD)].	31

2015/C 251/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o fungovaní európskych orgánov dohľadu (ESA) a európskeho systému finančného dohľadu (ESFS)“ COM(2014) 509 <i>final</i> a „Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o poslaní a organizácii Európskeho výboru pre systémové riziká (ESRB)“ COM(2014) 508 <i>final</i>	33
2015/C 251/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zelená kniha – Maximálne využitie európskeho tradičného know-how: možné rozšírenie ochrany zemepisných označení Európskej únie na nepoľnohospodárske výrobky“ [COM(2014) 469 <i>final</i>]	39
2015/C 251/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Európskej investičnej banke – Ročný prieskum rastu na rok 2015“ COM(2014) 902 <i>final</i>	44

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

505. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV Z 18. A 19. FEBRUÁRA 2015

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh na zmapovanie makroregionálnych stratégií v Európe“

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2015/C 251/01)

Spravodajca: Etele BARÁTH

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 27. februára 2014 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 svojho rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Návrh na zmapovanie makroregionálnych stratégií v Európe“.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. februára 2015.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 505. plenárnom zasadnutí 18. a 19. februára 2015 (schôdza z 18. februára 2015) prijal 166 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 6 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

Úvod

Doterajšie európske odpovede na všeobecnú krízu, ktorá vznikla z finančnej krízy, boli nedostatočné. Početné analýzy ukázali, že prijímané rozhodnutia boli príliš zamerané na finančný sektor, že rozhodovací mechanizmus Únie je silne hierarchický a nedovoľuje jej prijať opatrenia potrebné na odstránenie sociálneho napätia. Významné rozdiely možno pozorovať aj medzi cieľmi a akčnými plánmi stratégie Európa 2020 zameranej na dlhodobý rozvoj Únie a prostriedkami dostupnými na tento účel. Mimoriadne dôležitým sa stalo zvýšenie súladu medzi rôznymi opatreniami v oblasti hospodárskej politiky.

Hoci niektoré krajiny strednej a východnej Európy dobehli zameškané, medzi inými členskými krajinami vzrástol rozdiel tak v oblasti hospodárskej produkcie, ako aj v oblasti príjmov a životnej úrovne. Niektoré regionálne špecifiká však tento trend len posilnili a v niektorých regiónoch už vzniklo neudržateľné napätie.

Tak vývoj sociálnej politiky potrebný na nájdenie cesty z krízy, ako aj obnovené ciele a programy politiky súdržnosti si vyžadujú zvýšený dôraz na územný rozmer európskych politík.

Toto uznala Európska komisia vo svojom novom zložení, keď v záujme hospodárskeho rastu, zvýšenia počtu pracovných miest a zlepšenia životných podmienok spustila plán „Nový začiatok“. Plán Európskej komisie na obdobie rokov 2015 – 2017 predstavuje novú príležitosť a zodpovednosť aj pre makroregionálne stratégie, pokiaľ ide o výrazné zvýšenie zdrojov pre investície a rozvoj, prekonanie právnych a organizačných prekážok. Skutočnosť, že 10 priorít stanovených v tomto pracovnom pláne priamo alebo nepriamo posilňuje prepojenie európskeho priestoru a spoločný vývoj, umožňuje zároveň prehodnotiť úlohy makroregionálnej politiky a miesto príslušnej stratégie a jej uskutočniteľnosti.

Podnietenie rastu a zvýšenie efektívnosti a účinnosti investícií by však významne mohla napomôcť prax riadenia nového druhu, ktoré je výrazne decentralizované, zohľadňuje makroregionálne stratégie a je zamerané na rozvoj a intenzívnejšie zapája hospodárskych a sociálnych partnerov⁽¹⁾.

Makroregionálne stratégie môžu byť vďaka obnovenému riadeniu vynikajúcim nástrojom na urýchlenie procesov rozvoja, posilnenie územnej súdržnosti, podporu realizácie stratégie Európa 2020, a tým v neposlednom rade na ochranu environmentálnych hodnôt. Niekdajšia zásada „troch nie“ už nie je prekážkou: viacročný finančný rámec na roky 2014 až 2020 obsahuje finančné možnosti, spoločný strategický rámec pravidiel a v praxi sa vytvoril malý vykonávací mechanizmus.

Vypracovaním tohto stanoviska z vlastnej iniciatívy chce EHSV zabezpečiť plnenie toho, čo prijal na svojom plenárnom zasadnutí v jeseni 2013, a vykonať analýzu vplyvu makroregionálnych stratégií v Európe, a to najmä z hľadiska občianskej spoločnosti, a navrhnúť možnosti politiky EÚ v oblasti rozvoja makroregionálnych stratégií.

1. Závěry a odporúčania

1.1. Európsky hospodársky a sociálny výbor preskúmal stav makroregionálnych stratégií, relevantné stanoviská a návrhy⁽²⁾ a dospel k záveru, že na základe týchto zistení je jednoznačne potrebné rozšíriť makroregionálne stratégie na európskej úrovni. Cieľom makroregionov nie je rozdelenie, ale zlučovanie.

1.2. EHSV odporúča Európskej rade, aby sa vyslovila v prospech integrácie makroregionálnej politiky do štruktúry riadenia Únie a požadovala vypracovanie usmernení platných pre celé územie EÚ na prípravu makroregionálnej rozvojovej stratégie na dosiahnutie cieľov hospodárskeho a sociálneho rozvoja.

1.3. EHSV sa domnieva, že význam úlohy makroregionálnych stratégií pre budúcnosť Únie vzrástol. Existujúce makroregionálne programy:

- z politického hľadiska prispeli k vytvoreniu doposiaľ chýbajúcej európskej strednej úrovne, ktorá môže zblížiť diametrálne odlišné federalistické a národné postoje,
- ako nástroje riadenia zabezpečujúce horizontálnu spoluprácu priniesli riešenie problému nadmernej byrokratickej a hierarchickej koncentrácie,
- pomohli systematicky zapojiť občiansku spoločnosť vrátane sociálno-ekonomických partnerov do celého procesu navrhovania a vykonávania stratégie.

1.4. Makroregionálne stratégie môžu napomôcť zlepšenie hospodárskej konkurencieschopnosti, tak želané zvýšenie HDP a rovnako aj zvýšenie európskej pridanej hodnoty. Vďaka monitorovaniu založenom na vhodnej databáze, efektívnemu uplatňovaniu zásady partnerstva a porovnávacej analýze vychádzajúcej zo skúseností sa tieto stratégie ukázali byť účinnou politikou. Vďaka tomu:

1.4.1. v rámci európskeho semestra by sa mohlo lepšie zviditeľniť dosahovanie cieľov stratégie Európa 2020 na územnej úrovni;

1.4.2. v priebehu preskúmania všeobecných a konkrétnych politických cieľov a výsledkov stratégie Európa 2020 v polovici jej uplatňovania by bolo možné v záujme účinnosti integrovať rozvojové, environmentálne, urbanistické prvky makroregionálnej spolupráce, ktoré sú obsiahnuté v jednotlivých „dohodách o partnerstve“;

1.4.3. na základe 11 strategických cieľov politiky súdržnosti na obdobie rokov 2014 – 2020 bude môcť posilnenie makroregionálnych súvislostí plánovaných opatrení, ktoré sú uvedené v operačných programoch, zabezpečiť ich európsku pridanú hodnotu, účinnosť a efektívnosť;

⁽¹⁾ Správa Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o riadení makroregionálnych stratégií, COM(2014) 284 finl.

⁽²⁾ Nedávne a pripravované stanoviská EHSV na tému makroregionálnych stratégií a súvisiacich oblastí a horizontálnych otázok – hlavné body.

1.4.4. makroregionálne súvislosti programov regionálnej spolupráce, ktoré boli dohodnuté v rámci mestskej agendy a týkajú sa aglomeračnej siete EÚ, môžu uľahčiť sociálno-kultúrnu integráciu a podporiť vytváranie podmienok nutných na uspokojovanie sociálnych potrieb;

1.4.5. vznikne nový makroregionálny nástroj zachovania životného prostredia a udržateľného využívania zdrojov.

1.5. EHSV odporúča posilniť štruktúry riadenia na európskej úrovni tak, aby sa do každej fázy rozhodovacieho procesu popri koordinačnej skupine na „vysoké úrovni“ zloženej zo zástupcov 28 krajín zapojila aj občianska spoločnosť a miestne a regionálne orgány.

2. Diskusia

2.1. Z doterajších skúseností a výsledkov analýz Komisie vyplýva, že makroregionálne stratégie predstavujú európsku pridanú hodnotu v týchto oblastiach:

- posilňovanie európskej a regionálnej identity,
- plánovanie a vykonávanie stratégií Spoločenstva,
- koordinácia využívania zdrojov.

2.2. Makroregionálne stratégie prinášajú nové nástroje, ktoré sú veľmi potrebné, pretože:

- odpovede na krízu nie sú komplexné, preto je potrebné nastoliť rovnováhu medzi územnými a sociálnymi aspektmi,
- voľby do Európskeho parlamentu potvrdili, že vzťahy Európskej únie s občianskou spoločnosťou stále nie sú uspokojivé,
- Únia potrebuje reformy tiež v inštitucionálnom systéme (napr. v oblasti demokratizácie a decentralizácie, posilnenia horizontálnych štruktúr, účinnosti a efektívnosti vykonávania politík, ako aj v oblasti sociálno-ekonomického partnerstva).

2.3. Makroregionálne stratégie sú aktuálne, pretože:

- na základe výsledkov volieb bola vytvorená nová Komisia s novými prioritami, ktorej hlavné ciele sú: vytváranie pracovných miest a posilňovanie rastu, pričom účinnosť plánovaných investícií do podnikov vo veľkej miere závisí od prispôsobivosti regiónov,
- prebieha príprava preskúmania stratégie Európa 2020 v polovici jej uplatňovania a zmenené smernice by mali byť prijaté v roku 2015, kde možno očakávať posilnenie makroregionálneho prístupu,
- je potvrdené, že v rámci už prijatých alebo vykonávaných makroregionálnych stratégií (pre podunajskú oblasť a pre Pobaltie) boli identifikované nové zdroje tak v oblasti riadenia, ako aj európskej pridanej hodnoty – medzi iným v oblasti ochrany životného prostredia (moria) a predchádzaniu živelným pohromám (ochrana proti povodňam) alebo v rámci hospodárskej spolupráce/cestovného ruchu a v odvetviach/oblastiach citlivých na inovácie,
- dochádza k priestorovému rozširovaniu iniciatív Komisie (Jadranské more, Alpy) a posilňovaniu požiadavky, aby členské štáty a regióny mohli plánovať makroregionálne väzby (najmä v súvislosti s účasťou „tretích krajín“ na spolupráci),
- možnosti makroregionálnej spolupráce (Stredozemné more, pobrežie Atlantického oceánu), ktoré sa ukázali v sociálnej a hospodárskej oblasti, sú dôkazom významného pokroku aj v politickej oblasti. To významne prispieva aj ku koordinácii námorných stratégií a vnútrozemských politík,
- makroregionálna spolupráca vychádzajúca z histórie sa posilňuje pozdĺž rozsiahlych cezhraničných a lineárnych infraštruktúr, najmä vďaka rozvoju makroregionálnych osí nástroja „Spájame Európu“.

- prezentácia makroregionálnej spolupráce sa stala povinnou súčasťou dohôd o partnerstve na programové obdobie do roku 2020.

2.4. Makroregionálne stratégie môžu vzhľadom na to, že sú svojou podstatou zamerané na rozvoj, tiež významne prispieť k posilneniu a vykonávaniu rozvojovej politiky Únie, najmä v prípade iniciatív vychádzajúcich zdola. Oblasti (funkcie), ktoré by najskôr prichádzali do úvahy:

- hospodárska činnosť malých a stredných podnikov,
- výskum, vzdelávanie, vyučovanie jazykov, spolupráca v oblasti kultúry a zdravia,
- spolupráca v oblasti energetiky, ochrany životného prostredia, logistiky a verejných služieb (voda, odpadová voda, komunálny odpad),
- spoločné plánovanie štátnych orgánov, regionálnych inštitúcií a územných samospráv,
- spolupráca v oblasti bezpečnosti a migrácie,
- Praktické posilnenie konkurencieschopnosti trhu (konkrétne spolupráca na trhu práce, pri podpore malých a stredných podnikov alebo vytváraní rozvojových fondov),
- spolupráca v oblasti štatistiky.

Ide väčšinou o také oblasti, v rámci ktorých sú opodstatnené integračné iniciatívy vychádzajúce zdola, pretože priama regulačná úloha európskych inštitúcií tu je okrajová.

2.5. Účastníci makroregionálnych stratégií musia spolupracovať ako aktéri s horizontálnou zodpovednosťou od svojich vlád.

2.6. Makroregionálny prístup odráža tak vo svojom nazeraní, ako aj v svojich nástrojoch riadenia, tieto prostriedky obnovy Únie:

- politické riadenie a strategické smerovanie, ktoré tak zjednocuje aktérov na rôznych úrovniach, že sa nevytvárajú nové veľké inštitúcie,
- schopnosť integrovať politiky a programy na rôznych úrovniach (programy EÚ, členských štátov, územnej spolupráce; programy pridružených alebo kandidátskych krajín; sektorové, finančné a iné nástroje),
- koordináciu politických, strategických a finančných nástrojov s cieľom zabezpečiť účinnosť a efektívnosť realizácie,
- pomoc pri prekonávaní regionálnych hraníc medzi orgánmi územnej správy a odvetviami,
- zabezpečenie správneho chápania koncepcie osvojovania počas celého proces vytvárania a vykonávania stratégie.

2.7. Makroregionálne riadenie je „dobré“, ak má:

- kapacity na strategické plánovanie,
- spoľahlivú špecifickú databázu príslušného územia a schopnosť analýzy,
- zodpovedajúci výkonný orgán,

- rozsiahly kontrolný systém zameraný tak na plánovania, ako aj vykonávanie,
- zodpovedajúce komunikačné nástroje,
- potrebnú schopnosť prispôbiť sa,
- zabezpečenú nevyhnutnú transparentnosť svojej činnosti v záujme kontroly.

2.8. Podľa základnej definície makroregionálnych stratégií makroregióny:

- patria k oblasti s rovnakými zemepisnými, hospodárskymi a kultúrnymi charakteristikami,
- riešia rovnaké problémy a majú rovnaké možnosti,
- v záujme územnej súdržnosti zosúladujú svoje zdroje a uskutočňujú tak posilnenú spoluprácu.

2.9. V súčasnej európskej praxi tejto definícií zodpovedajú dva druhy makroregiónov. Pre obidva je príznačné, že ich členmi môžu byť aj tretie krajiny:

- makroregióny lineárneho druhu, ktoré sú hlavne naviazané na rozsiahle infraštruktúry, akým je napríklad podunajský región alebo regióny pozdĺž koridorov,
- makroregióny, ktoré pokrývajú veľké priestory, napríklad na brehoch Baltského alebo Jadranského mora a Álp alebo regióny na stredozemnom a atlantickom pobreží.

2.10. Vytvorením Európskej únie sa historické hranice Európy stali z funkčného hľadiska virtuálnymi. Makroregionálny prístup umožní načrtnúť nové funkčné hranice na mape Európy. Mechanizmy otvorenej spolupráce, ktorá je posilnená alebo práve prechádza procesom posilňovania, odrážajú na základe makroregionálnych systémov politický postoj 21. storočia, ktorý by mal v demokratickej Európe podporiť spoluprácu obnovujúcu sa v záujme hospodárstva a inkluzívnej spoločnosti a pritom udržateľne chrániť životné prostredie.

3. Všeobecné pripomienky a návrhy na doplnenie úlohy makroregionálnych stratégií

3.1. Je možné nájsť rovnováhu medzi novým zameraním stratégie Európa 2020 a finančným a hospodárskym riadením a koncepciou „viac ako HDP“, ak sa znížia regionálne rozdiely a poskytnú možnosti koordinovaného rozvoja sociálnych potrieb a environmentálnych podmienok.

3.2. Makroregionálne stratégie prispievajú k zlepšeniu územnej súdržnosti posilňovaním mechanizmov solidarity. Zároveň umožňujú lepšiu koordináciu nástrojov rozvoja, pretože zohľadňujú rozdiely medzi jednotlivými územiami.

3.3. Návrhy na koordinovaný makroregionálny rozvoj a ekonomický prínos posilnenej makroregionálnej spolupráce pomôžu pritiahnúť viacej investícií tak v oblasti inovácie, ako aj výrobných a dodávateľských kapacít.

3.4. Sieť a inštitucionálne a hospodárske väzby v rámci makroregiónov môžu výrazne zmierniť účinky globalizačnej krízy tým, že využijú zdroje a pomôžu vyrovnáť rozdiely medzi regiónmi s rozdielnym stupňom rozvoja, kde významnú úlohu môžu zohrať metropolitné a ostatné rozvinuté mestské regióny, ktoré sú nositeľmi rozvojovej dynamiky.

3.5. Polycentrické metropolitné regióny organizované do sietí sú nositeľmi veľkého hospodárskeho a inovačného potenciálu a hnacou silou tvorby pracovných miest. Zároveň však môžu predstavovať značné nebezpečenstvo pre životné prostredie. Makroregionálne stratégie môžu kompenzovať riziká spojené so zmenou klímy vyplývajúce z husto osídlených mestských oblastí a umožniť plánovanie na ich odstránenie.

3.6. Makroregionálne stratégie môžu podporovať primeraný rozvoj malých a stredných miest, posilňovať väzby medzi nimi a tým povznášať miestne a regionálne hodnoty.

3.7. Makroregionálna politika môže prispieť k zníženiu územných a ekonomických rozdielov tým, že prispôsobí hlavné programy stratégie Európa 2020 danostiam jednotlivých regiónov.

3.8. Makroregionálna stratégia by mohla slúžiť na dosiahnutie kritickej masy potrebnej na spojenie hospodárskych, sociálnych a environmentálnych výhod v záujme rozvoja. Toto môže mať osobitný význam v prípade cezhraničných nadnárodných programov.

3.9. Makroregionálne stratégie môžu vzhľadom na svoj rozsah prispieť k rozvoju spravodlivejších a cenovo dostupnejších služieb všeobecného záujmu a zlepšiť prístup k informáciám a poznatkom, ako aj podmienky pre mobilitu.

V Bruseli 18. februára 2015

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Úloha družstevných bánk a sporiteľní v územnej súdržnosti – návrhy na primeraný regulačný rámec v oblasti financovania“

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2015/C 251/02)

Spravodajca: Carlos TRIAS PINTÓ

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 10. júla 2014 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Úloha družstevných bánk a sporiteľní v územnej súdržnosti – návrhy na primeraný regulačný rámec v oblasti financovania“

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. februára 2015.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 505. plenárnom zasadnutí 18. a 19. februára 2015 (schôdza z 18. februára 2015) prijal 153 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 10 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. V rámci prechodu na nové modely bankového (*new banking business models*) a nebankového podnikania v oblasti financií považuje EHSV za nevyhnutné zachovať „biodiverzitu“ finančného systému, čo by však nemalo znamenať, že normy sa budú uplatňovať svojvoľne⁽¹⁾.

1.2. Banky typu *shareholders-value* (SHV) by sa mali efektívne dopĺňať s bankami typu *stakeholder-value* (STV) prostredníctvom svojich veľkoobchodných, retailových a investičných aktivít. Len týmto spôsobom bude možné dosiahnuť stabilný a účinný finančný ekosystém, ktorý bude v plnej miere prispievať k rozvoju reálneho hospodárstva.

1.3. EHSV rozhodne podporuje úsilie vyvíjané Európskou komisiou, ktorá v novej finančnej regulácii zohľadňuje špecifiká družstevných bánk a sporiteľní a zabráni tak nežiaducim dôsledkom jednotného uplatňovania prudenciálnych noriem a prípadnej nadmernej administratívnej záťaži.

1.4. Hlavným problémom aj naďalej ostáva adekvátne uplatňovanie **zásady proporcionality** v rámci novej regulácie bankového sektora [najmä pokiaľ ide **smernicu o kapitálových požiadavkách (CRD IV)** a **nariadenie o kapitálových požiadavkách (CRR)**], ktorú Bazilejský výbor navrhol, aby sa uplatňovala proporčne v súlade so zmluvami Európskej únie. To znamená, že na celosvetovo pôsobiace banky by sa mali vzťahovať najprísnejšie požiadavky, pre celoeurópske banky by platili prísne požiadavky (systematického charakteru v Európe) a najflexibilnejšie požiadavky by sa vzťahovali na národné a miestne banky (pričom by sa zaručila primeraná úroveň ochrany spotrebiteľov).

1.5. Nejde o bezplatné udeľovanie privilégií určitým finančným skupinám vo finančnom sektore. EHSV vždy presadzoval rovnaké podmienky hospodárskej súťaže, a preto podporuje, aby sa uplatnili objektívne parametre, ktoré odôvodnia špecifickú reguláciu pre jednotlivé obchodné modely. Ide v podstate o tieto parametre: hospodársky a finančný rozvoj, prínos k reálnemu hospodárstvu, riadenie rizík a správa. EHSV navrhuje finančným orgánom, aby motivovali subjekty k lepšiemu plneniu týchto podmienok.

1.6. EHSV chce poukázať na význam bankového modelu, ktorý predstavujú družstevné banky a sporiteľne a zároveň zdôrazniť svoj odmietavý postoj k určitým krokom finančného sektora, vrátane niektorých subjektov v tomto sektore, a podporuje posilnenie etických noriem a kódexov dobrej správy a riadenia v celom finančnom sektore, ktoré sú zásadnou podmienkou pre získanie stratenej dôvery.

(¹) Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 45.

1.7. EHSV zdôrazňuje, že stagnácia a zdražovanie úverov pre MSP a rodiny môže mať pre budúcnosť Európskej únie dramatické dôsledky. Zároveň súhlasí s nedávnou kritikou Európskeho parlamentu voči postoju Bazilejského výboru, ktorý spochybnil špecifické európske nástroje na financovanie malých a stredných podnikov.

1.8. Ak chce Európa čeliť budúcim výzvam a byť hnacou silou zmeny (a nielen ju pasívne prijímať), bude musieť bezodkladne prijať rôzne opatrenia vo finančnej oblasti, ktoré prispievajú k účinnému plneniu stratégie Európa 2020, uplatňovaniu Aktov o jednotnom trhu I a II, iniciatívy Small Business Act, programu Cosme, Iniciatívy pre sociálne podnikanie atď. Kľúčom k dosiahnutiu týchto cieľov bude posilnenie úlohy družstevných bánk a sporiteľní v európskom finančnom systéme.

2. Družstevné banky a sporiteľne v európskom finančnom prostredí

2.1. Družstevné banky a sporiteľne historicky zohrávali kľúčovú úlohu pri rozvoji hospodárstva, najmä podporou poľnohospodárstva, priemyselnej malovýroby a obchodu. V súčasnosti predstavujú približne 40 % finančného sektora Európskej únie (vo Francúzsku je to až 70 % a v Nemecku 60 %), pričom ich štruktúra je v jednotlivých krajinách rozdielna. Pokiaľ ide o sporiteľne, sektorová koncentrácia v krajinách ako Španielsko a Fínsko kontrastuje s výraznou atomizáciou v Nemecku alebo Rakúsku.

2.2. Banková reštrukturalizácia vo všeobecnosti zredukovala štruktúru bankového sektora a dosiahla zdravšie avšak menej inkluzívne prostredie, keďže v posledných rokoch sa financovanie pre MSP a rodiny obmedzilo, pričom sa zároveň pomaly znižoval počet miestnych pobočiek a zaniklo mnoho pracovných miest. Tento fenomén sa môže ešte zhoršiť, ak budú miestne banky vytlačené z trhu.

2.3. Ako model retailovej banky majú družstevné banky a sporiteľne veľmi významné odlišujúce prvky: prepojenie na miestnu výrobnú štruktúru, územné väzby, hustota obchodných sietí, blízkosť k zákazníkovi, financovanie špecifických sektorov, blízkosť k miestnym záujmom a sociálnym aktérom ako aj solidarita.

2.4. Sporiteľne a družstevné banky majú vďaka svojmu štruktúrálnemu usporiadaniu vo všeobecnosti zdravé majetkové štruktúry a rozumný prístup k rizikám, pričom svoje investičné a kapitálové aktivity riadia v súlade s politikami vnútorného územného rozvoja.

2.5. Z konceptuálneho hľadiska treba družstevné banky odlišovať od sporiteľní:

- družstevné banky majú súkromný charakter s dvojitou povahou: sú to družstevné spoločnosti a úverové inštitúcie, ktorých cieľom je najmä poskytovanie finančných služieb svojim podielnikom/vlastníkom a zákazníkom. Družstevnými zásadami, ktoré slúžia ako základ ich riadenia, sú demokratické rozhodovanie a participácia (jeden človek, jeden hlas) a významná časť ich výnosov ide do rezervných fondov a sociálnych fondov s povinným prispievaním,
- sporiteľne majú vo svojej podstate súkromný charakter s dvojakou základnou funkciou: finančná činnosť a sociálne poslanie. Tento model je jedinečný tým, že nemá vyslovených vlastníkov, hoci existujú aj iné usporiadania ako verejné spoločnosti alebo akciové spoločnosti. V pôvodnej forme tvoria riadiace orgány členovia valného zhromaždenia, v ktorom sú zastúpené miestne a regionálne korporácie a v závislosti od krajiny aj zákazníci, zakladajúce subjekty alebo zamestnanci. Výnosy sú rozdelené do rezerv a na sociálne projekty.

2.6. Údaje družstevných bánk sú v čase krízy veľavravné – v EÚ ani jedna z nich nevyhlásila platobnú neschopnosť. Majú približne 20 % podiel na trhu vkladov, v krajinách ako Taliansko, Francúzsko, Nemecko alebo Holandsko financujú približne 25 % až 45 % pôžičiek malým a stredným podnikom a v posledných rokoch neustále zvyšujú svoj podiel vkladov, čo je dôležitým signálom dôvery v tento typ zriadenia.

2.7. Sporiteľne si zachovali vysoký podiel vo finančnom systéme EÚ. V Nemecku dosahujú na trhu vkladov podiel 43 % a na trhu úverov 39 % a v Španielsku sa na vkladoch podieľajú 41 % a na úveroch 42 %.

2.8. Aj Medzinárodný menový fond⁽²⁾ zdôrazňuje zásadnú úlohu družstevných bánk. Tieto subjekty, ktoré sú menej závislé od očakávaní akcionárov, uspokojujú dôveryhodným a bezpečným spôsobom úverové potreby MSP a mnohých domácností.

2.9. Aj napriek tomu sa vyskytli určité výnimky: niektoré sporiteľne a družstevné banky, ktoré sa odklonili od pôvodných cieľov a pustili sa do špekulatívnych aktivít a rozhodli sa neúmerne expandovať na iných územiach, čo v niektorých krajinách viedlo k strate dobrého mena a prijatiu regulačných opatrení, ktoré do určitej miery zdeformovali tento model bankovníctva.

2.10. Posilnenie kapitálu, dosiahnutie vhodného rozmeru a zachovanie územného charakteru a udržanie vysokej úrovne ochrany spotrebiteľov musí zároveň dopĺňať zachovanie základných prvkov jedinečného podnikateľského modelu. EHSV v tomto procese žiada o uznanie a podporu inštitúcií Európskej únie.

3. Výzvy rozvoja podnikania v retailovom bankovníctve

3.1. Družstevné banky a sporiteľne majú charakteristické vlastnosti podnikateľského modelu retailovej banky: blízkosť k zákazníkom, spätosť s určitým územím, spolupráca, sociálne poslanie atď. Rozvoj ich potenciálu však podmieňujú rôzne faktory⁽³⁾:

- rastúca konkurencia spôsobila postupné znižovanie marží za finančné sprostredkovanie,
- viackanálová distribúcia si vyžaduje značné investície do technológií,
- nedostatočná veľkosť v určitých prípadoch prináša potrebu nadviazať strategické partnerstvá medzi jednotlivými inštitúciami alebo sa zlúčiť,
- koncentrácie nie sú odolné voči rizikám a môžu spôsobiť straty z rozsahu a
- miestne bankovníctvo sa ťažko zlučuje s geografickou diverzifikáciou na medzinárodných trhoch.

3.2. Družstevné banky a sporiteľne napriek tomu prostredníctvom svojej finančnej, sociálnej a územnej funkcie naďalej zohrávajú významnú úlohu pri plnení stratégie Európa 2020, pričom sa navzájom dopĺňajú s formami nebankového financovania (kolektívne financovanie – *crowdfunding*, rizikový kapitál, podnikateľskí anjeli – *business angels* atď.), ktoré vznikli v dôsledku výrazného obmedzenia poskytovania bankových úverov (*credit crunch*) a vysokých požadovaných záruk.

3.3. EHSV sa nazdáva, že hospodárske a peňažné inštitúcie musia posilniť opatrenia na zjednodušenie prístupu MSP k finančným prostriedkom a stimulovať dlhodobé financovanie, a to prostredníctvom podpory rôznych foriem podnikania⁽⁴⁾ a rozdelenia rizika v sektore finančných služieb.

4. Sociálna funkcia v prospech miestnych hospodárstiev

4.1. V družstevných bankách a sporiteľniach sú finančná a sociálna funkcia silne prepojené v záujme územnej súdržnosti. Verejnosť najviac vníma sociálny záväzok a záujem týchto inštitúcií o komunitu⁽⁵⁾.

4.2. Získané prebytočné výnosy sa rozdeľujú na kultúru, sociálnu a zdravotnú podporu, vzdelávanie a výskum, umelecké a historické dedičstvo, udržateľnosť životného prostredia atď., pričom sociálna dividenda predstavuje v prípade sporiteľní miliardy eur ročne.

⁽²⁾ „Redesigning the Contours of the Future Financial System“, IMF staff position note, 16. augusta 2010 (SPN/10/10).

⁽³⁾ Banco de España: „Cooperative and savings banks in Europe: Nature, challenges and perspectives“, apríl 2011; Európska asociácia družstevných bánk: „EACB answer to the Green Paper on territorial cohesion turning territorial diversity into strength“, február 2009; WSBI-ESBG: „200 years of savings banks: a strong and lasting business model for responsible, regional retail banking“, september 2011; EHSV: *Sociálne hospodárstvo v Európskej únii*, 2014.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 22.

⁽⁵⁾ Castelló, E: „El liderazgo social de las Cajas de Ahorro“ (Vedúce postavenie sporiteľní v sociálnej oblasti), FUNCAS, Madrid 2005.

4.3. Vzhľadom na potrebu vytvárať hodnotu pre miestne hospodárstva nadobúda prístup so zameraním na hodnotu akcií (*stakeholder value*) čoraz väčší význam. Sociálne bankovníctvo vlastne uľahčuje finančné začlenenie a územnú súdržnosť, podporuje podnikanie a realizáciu projektov zameraných na mikrofinancovanie a sociálne zodpovedné investície.

4.4. Družstevné banky a sporiteľne zohrávajú dôležitú úlohu ako sprostredkovatelia nástrojov a programov EÚ. EHSV podporuje, aby sa tým najmenším družstevným bankám zjednodušila sprostredkovateľská úloha pre finančné nástroje Európskej investičnej banky (EIB) a Európskeho investičného fondu (EIF), a to zjednodušením administratívnych požiadaviek, čo je kľúčovou podmienkou pre plnenie Junckerovho plánu. Zároveň je nevyhnutné, aby mohli posilniť svoju úlohu pri uplatňovaní Iniciatívy pre sociálne podnikanie.

5. Dôsledky reštrukturalizácie v sektore sociálneho bankovníctva

5.1. V Európe prebehla v posledných rokoch intenzívna reštrukturalizácia sporiteľní, čo v niektorých krajinách spôsobilo zmenu ich pôvodného charakteru.

5.2. Následne sa v dôsledku celosvetovej finančnej krízy realizovali postupy na záchranu a ozdravenie, zlúčenie a akvizície, znárodnenie a dokonca aj premenu španielskych sporiteľní na banky.

5.3. Problémy v oblasti riadenia spoločností, väčšie požiadavky v rámci novej finančnej regulácie a potreba prispôbiť rozmer sektora zmenšujúcemu sa trhu spôsobili určitý fenomén koncentrácie bánk. Vzhľadom na problémy súvisiace s internacionalizáciou týchto inštitúcií s cieľom dosiahnuť väčší rozmer EHSV zdôrazňuje, že v mnohonárodných skupinách sa zvyčajne podstupujú väčšie riziká.

5.4. Na druhej strane, Komisia prijala na základe správy skupiny Liikanen z roku 2012 a s cieľom riešiť problémy, ktoré vreckám daňových poplatníkov spôsobili banky „príliš veľké na to, aby skrachovali“ nariadenie o štrukturálnych opatreniach, ktorými sa zlepšuje odolnosť úverových inštitúcií EÚ, ku ktorému už výbor vypracoval stanovisko⁽⁶⁾ schválené veľkou väčšinou.

5.5. V niektorých článkoch tohto návrhu nariadenia sú stanovené výnimky z kapitálových požiadaviek a hlasovacie práva v prípade družstevných bánk alebo sporiteľní, keďže majú veľmi špecifickú ekonomickú a vlastnícku štruktúru.

5.6. EHSV sa nazdáva, že niektoré normy súvisiace s rozdelením komerčného a investičného bankovníctva by mohli oslabiť systém fungovania menších miestnych bánk a ich každodennú prítomnosť na danom území s cieľom pomôcť reálnemu hospodárstvu, a preto by boli neprimerané.

5.7. Dôsledky týchto zmien vplývajú aj na európskych občanov: spôsobujú zmenšovanie vybudovaných kapacít (pobočky a zamestnanci), čo vplýva na zamestnanosť a na financovanie pre súkromné osoby a MSP.

5.8. EHSV sa nazdáva, že bez určitej flexibility pri plnení nových regulačných požiadaviek hrozí riziko, že družstevné banky a sporiteľne sa menia na banky a následne stratia svoju charakteristickú povahu, čím by spoločnosť prišla o významné sociálne aktívum, ktoré sa budovalo storočia.

6. Strategické možnosti vzhľadom na budúce výzvy

6.1. Družstevné banky a sporiteľne prispeli k dosiahnutiu stability, solventnosti a kompetentnosti európskeho bankového systému. Nové požiadavky trhu ich však nútia čeliť týmto výzvam:

- konsolidovanie modelu miestneho retailového bankovníctva,
- prehĺbenie obchodnej spolupráce,
- zlepšenie svojich vnútorných systémov riadenia rizík,
- prispôsobenie sa novým opatreniam v oblasti regulácie, dohľadu a odolnosti,
- zvýšenie profesionality svojich riadiacich pracovníkov,

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 45.

- posilnenie efektívnosti riadenia,
- ochrana svojho objemu kapitálu s cieľom predísť nesolventnosti a
- podpora transparentnosti a dobrej správy a riadenia.

6.2. Relatívny kapitál je v bankovníctve veľmi dôležitým aktívom, a preto musia finančné inštitúcie sociálneho hospodárstva využívať svoje siete kontaktov a vnútornú podporu. Finančné orgány musia uznať hodnotu týchto fondov solidarity medzi družstevnými bankami pri uplatňovaní prudenciálnych noriem.

6.3. Zároveň by mali monitorovať úroveň nespĺcaných úverov, neisté situácie spôsobené geopolitickými rizikami a technologické inovácie (Digitálna agenda), ktoré vytvárajú nový ekosystém pre finančný systém, v ktorom bude potrebné sledovať budúce interakcie medzi štyrmi aktérmi, ktorými sú: tradičné banky, noví digitálni aktéri, regulačný orgán a spotrebiteľia.

6.4. Musia spojiť svoju silu spočívajúcu v modeli založenom na blízkosti (od spoznávania ľudí až po záväzok voči komunitným projektom) s využitím IKT s cieľom podporiť nové iniciatívy zamerané na obnovu výrobného hospodárstva.

6.5. Musia zlepšiť svoje korporatívne riadenie a vytvoriť vhodné vzdelávacie, riadiace a kontrolné štruktúry. Konkrétne bude treba zaviesť prísne kódexy správania s cieľom zaručiť profesionalitu a čestnosť pri zastupovaní rôznych záujmov v orgánoch štátnej správy.

6.6. EHSV navrhuje vytvorenie nového modelu vnútorného dohľadu pre sporiteľne a družstevné banky, súčasťou ktorého by boli zamestnanci, zástupcovia MSP a iné zainteresované skupiny.

6.7. Musia čeliť novej výzve spočívajúcej v konkurencii nebankových subjektov, ktoré sú reakciou na nové požiadavky verejnosti, aby mohli rásť zároveň s platformami kolektívneho financovania (*crowdfunding*) a aplikáciami spotreby založenej na spolupráci a nadväzovať s nimi partnerstvá.

7. Zlepšenie odolnosti európskeho bankového sektora a dohľadu nad ním

7.1. EHSV žiada o doplnenie systémov finančnej regulácie a dohľadu a poskytnutie dostatočnej kapacity finančným inštitúciám, aby mohli odolať budúcim krízam.

7.2. Európska komisia v tejto súvislosti uverejnila delegované nariadenie⁽⁷⁾, ktoré na základe návrhov technických noriem Európskeho orgánu pre bankovníctvo reguluje aspekty súvisiace s požiadavkami týkajúcimi sa vlastných zdrojov, pričom zohľadňuje, že družstevné banky a sporiteľne sa odlišujú. Osobitný význam majú v prípade družstevných bánk otázky týkajúce sa obmedzenia splácania nástrojov spadajúcich pod základný kapitál (Tier 1).

7.3. Ďalším základným pilierom dokončenia bankovej únie je jednotný mechanizmus dohľadu a správa fondu určeného na prípadnú záchranu bánk. EHSV sa nazdáva, že tento nástroj posilní reakciu bánk v prípade budúcich kríz⁽⁸⁾.

7.4. Vzhľadom na potrebu spoločne čeliť rizikám EHSV podporuje požiadavku, aby sa pri určovaní príspevku jednotlivých subjektov do budúceho jednotného fondu na riešenie krízových situácií zohľadnil ich model rizík, a upozorňuje Komisiu, aby vhodne uplatnila ukazovatele stanovené v smernici o ozdravení a riešení krízových situácií úverových inštitúcií⁽⁹⁾. EHSV zároveň víta, že bolo zohľadnené členstvo v inštitucionálnom ochrannom systéme⁽¹⁰⁾.

⁽⁷⁾ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 241/2014 zo 7. januára 2014.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 67, 6.3.2014, s. 58.

⁽⁹⁾ Pozri smernicu 2014/59/EÚ.

⁽¹⁰⁾ Pozri delegované nariadenie Európskej komisie (EÚ) 2015/63.

7.5. V tomto novom finančnom kontexte EHSV žiada, aby sa poskytol skutočný impulz na podporu sociálnej zodpovednosti podnikov, etiky a transparentnosti vo finančníctve a aby orgány dohľadu vyvinuli pedagogické úsilie na zlepšenie finančnej kultúry ⁽¹¹⁾, najmä pokiaľ ide o formy sociálneho hospodárstva, ktoré zatiaľ nie sú veľmi známe. V tejto súvislosti je nevyhnutné viac zaangažovať a zviditeľniť siete, ktoré ich zastupujú. Sú to: Európska asociácia družstevných bánk (EACB), Európska Federácia etických a alternatívnych bánk (FEBEA) a Európske združenie poisťovní (ESBG).

7.6. EHSV považuje za veľmi pozitívne vytváranie nových finančných nástrojov, ktoré zlepšia súčasné riadenie, ale normy regulujúce tieto nástroje musia zohľadniť rôznorodosť zainteresovaných finančných subjektov a zabezpečiť ich stabilitu a zároveň obmedziť náklady pre finančné inštitúcie s menšími finančnými zdrojmi. Jednoznačne treba zlepšiť legislatívu.

8. Podpora modelu sociálne zodpovedného bankovníctva

8.1. EÚ by sa mala prioritne zamerať na obnovu výrobnjej štruktúry, posilnenie miestnych hospodárstiev a riešenie sociálnych problémov. EHSV preto žiada inštitúcie, aby prostredníctvom fór trvalého dialógu podporili modely bankovníctva, vďaka ktorým bude finančný systém spočívať na reálnom hospodárstve, čo jednotlivým územiam prinesie stabilitu a bohatstvo.

8.2. Tendencia neustáleho zväčšovania bánk vyplývajúca z procesov reštrukturalizácie spôsobuje obavy vzhľadom na súvisiace systémové riziká. Výbor preto vyzýva na návrat k tradičnému podnikaniu (*back to basics*) prostredníctvom väčšej diferenciacie subjektov, ktoré sa špecializujú na komerčné bankovníctvo, a subjektov, ktoré spájajú rozvoj svojho podnikania s investičným bankovníctvom. Skúsenosti preukázali, že rozmanitosť, rozloženie a rozdelenie rizík má na európsky finančný systém pozitívny vplyv.

8.3. Životaschopnosť a rozvoj družstevných bánk a sporiteľní spočíva na demokratickom riadení a slobode zodpovedne rozhodnúť o využití svojich prebytkov. Posilnenie finančného sprostredkovania na podporu reálnej ekonomiky zaručí jej kontinuitu v budúcnosti v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja OSN do roku 2015 a samotnou deklaráciou OSN o družstvách z roku 2012.

8.4. Pri uplatňovaní prudenciálnych noriem by sa preto mali špecificky zohľadniť družstevné banky a sporiteľne, vzhľadom na to, že tieto subjekty tvoria model bankovníctva, aký požadujú európsky občania a ktorý je založený na zodpovednom a solidárnom riadení ⁽¹²⁾ rešpektujúcom zásady a hodnoty sociálneho hospodárstva.

V Bruseli 18. februára 2015

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽¹¹⁾ Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 24.

⁽¹²⁾ Ú. v. EÚ C 100, 30.4.2009, s. 84.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zbavme sa v EÚ azbestu“

(2015/C 251/03)

Spravodajca: Aurel Laurențiu PLOSCEANU**Pomocný spravodajca: Enrico GIBELLIERI**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 8. júla 2014 rozhodol vypracovať podľa článku 29 ods. 2 vnútorného poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Zbavme sa v EÚ azbestu“

Poradná komisia pre priemyselné zmeny (CCMI) poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 28. januára 2015.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 505. plenárnom zasadnutí 18. a 19. februára 2015 (schôdza z 18. februára 2015) prijal 162 hlasmi za, pričom 5 členov hlasovalo proti a 10 sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Závěry a odporúčania

1.1. Úplné odstránenie všetkého použitého azbestu a všetkých výrobkov s obsahom azbestu musí byť prioritným cieľom Európskej únie. Akčné plány sú vecou členských štátov, ale EÚ by ich mala koordinovať. V tejto súvislosti EHSV nabáda EÚ, aby spolupracovala so sociálnymi partnermi a ďalšími zainteresovanými európskymi, národnými a regionálnymi subjektmi pri vypracovávaní a výmene akčných plánov odstraňovania azbestu a nakladania s ním. Tieto plány by mali zahŕňať: vzdelávanie a informovanie; školenia zamestnancov verejného sektora; národné a medzinárodné odborné vzdelávanie; programy na financovanie odstraňovania azbestu; informačné kampane súvisiace s odstraňovaním azbestu a výrobkov s obsahom azbestu (vrátane jeho odstraňovania z budov, verejných zariadení a prevádzok bývalých azbestových tovární); čistenie priestorov a zariadení v budovách na likvidáciu azbestu a demolačného odpadu s obsahom azbestu; kontrolu účinnosti platných právnych požiadaviek; posudzovanie expozície u zamestnancov vystavených rizikám a ochranu zdravia;

1.2. Viaceré členské štáty EÚ vypracovali registre stavieb obsahujúcich azbest. Ostatné členské štáty treba nabádať, aby tiež vypracovali takéto registre, ktoré by zamestnancom a zamestnávateľom slúžili ako zdroj relevantných informácií o rizikách spojených s azbestom predtým, ako sa začnú renovačné práce, a doplnili by existujúce požiadavky bezpečnosti a ochrany zdravia podľa právnych predpisov EÚ. Malo by sa začať na miestnej úrovni s registráciou verejných budov a verejnej infraštruktúry.

V súčasnosti má iba Poľsko vypracovaný akčný plán so zabezpečeným financovaním, ktorého cieľom je odstránenie všetkých jestvujúcich zdrojov azbestu ⁽¹⁾.

1.3. Cieľom je odstrániť do konca roku 2032 všetok azbest. Poukazujúc na tento príklad by Európska únia mala nabádať členské štáty, aby na rôznych úrovniach: miestnej, regionálnej a celoštátnej začali uplatňovať špecifické akčné plány a orientačné plány. V tejto súvislosti má tiež veľký význam úplné presadzovanie predpisov EÚ a členských štátov o azbeste. Na európskej úrovni môže dôležitú úlohu zohrávať Výbor vedúcich predstaviteľov inšpekcie práce (SLIC), a v členských štátoch zasa ich inšpektoráty práce.

1.4. Z poľského príkladu je možné vidieť, aké veľmi dôležité je mať dostatok verejných finančných prostriedkov na odstraňovanie azbestu. Okrem toho sa domnievame, že organizované a štruktúrované odstraňovanie azbestu je určitým druhom zlepšovania regionálneho rozvoja a infraštruktúry zodpovedajúcich regiónov. Európska komisia by mala zväziť sprístupnenie svojich štrukturálnych fondov výslovne na financovanie plánov odstraňovania azbestu.

1.5. Európsku komisiu žiadame, aby vypracovala štúdiu o prístupoch používaných v členských štátoch a ich systémoch registrácie azbestu, vrátane ich financovania.

⁽¹⁾ Program poľského ministerstva hospodárstva na obmedzenie azbestu v Poľsku na roky 2009 – 2032 – Príloha k uzneseniu č. 39/2010 Rady ministrov z 15. marca 2010.

1.6. Vytváranie skládok azbestového odpadu je len dočasným riešením problému, takže jeho vyriešenie sa prenecháva budúcim generáciám, pretože azbestové vlákna sú časom prakticky nezničiteľné. EHSV preto žiada Komisiu, aby s odkazom na najvhodnejšie dostupné technológie informovala o systémoch likvidácie výrobkov s obsahom azbestu (plazmový horák, pyrolýza so splyňovaním atď.). Bolo by vhodné podporovať výskum a inovácie, aby sa začali používať udržateľné technológie spracovania a inertizácie odpadu obsahujúceho azbest s cieľom bezpečne ho recyklovať, znovu používať a znižovať jeho ukladanie na skládky. Komisia by mala zabezpečiť, aby boli prijaté účinné opatrenia s cieľom zabrániť nebezpečným praktikám, pri ktorých azbest končí na skládkach bežného stavebného odpadu.

1.7. Financovanie Európskou úniou a stimulačné opatrenia členských štátov, ktorých cieľom je vyššia energetická hospodárnosť budov by sa mali spájať s bezpečným odstraňovaním azbestu z týchto budov. EÚ síce vypracovala ambicióznou politiku energetickej účinnosti a očakáva sa, že revidovanou smernicou o energetickej účinnosti sa určí dlhodobá stratégia renovácie budov v každom členskom štáte, no táto politika nie je spojená so stratégiami odstraňovania azbestu. Treba dôrazne odporúčať, aby sa takéto spojenie stanovilo v trvalej politike EÚ, ktorá integruje zodpovedajúce politické oblasti.

V akomkoľvek akčnom pláne na odstraňovanie azbestu sa musí zohľadňovať kvalifikácia každého, kto sa zúčastňuje na zodpovedajúcich prácach a činnostiach. Týka sa to teda zamestnancov aj podnikov, technikov bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP), ako aj inšpektorov práce, poradcov, školiťelov, zamestnávateľov a ďalších. Je veľmi potrebné a odporúča sa certifikovať schopnosti podnikov zapojiť sa do týchto akčných plánov.

1.8. Bezpečné odstraňovanie azbestu veľmi závisí od vyškolených pracovníkov dvoch kategórií: pracovníkov špecializovaných podnikov a pracovníkov tých povolání, ktoré sa do styku s azbestom dostávajú náhodne.

EHSV vyzýva Komisiu, aby v spolupráci so štátnymi orgánmi poskytovala potrebnú podporu činnostiam a iniciatívam, ktorými sa má zaistiť ochrana všetkej pracovnej sily EÚ, keďže malé a stredné podniky, ktoré zamestnávajú väčšinu európskej pracovnej sily, sú osobitne zaťažené pri uplatňovaní právnych predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia. V tejto súvislosti sú rozhodujúce dôkladné školenia.

1.9. EHSV vyzýva Komisiu, aby spoločne so sociálnymi partnermi a ostatnými zainteresovanými subjektmi pripravila v súlade s článkom 14 ods. 1 smernice 2009/148/ES programy a osvetové činnosti týkajúce sa rizík súvisiacich s azbestom a potreby vhodného školenia všetkých zamestnancov, ktorí môžu prísť do styku s azbestovými materiálmi, zlepšila informovanie o existujúcich právnych predpisoch týkajúcich sa azbestu a poskytovala praktické usmernenia o tom, ako tieto predpisy dodržiavať, a to aj občanom EÚ

1.10. V právnych predpisoch EÚ by sa tiež mali odrážať a zohľadňovať najnovšie výsledky vedeckého a lekárskeho výskumu. Pri nedávnych výskumoch sa tiež zistilo, že aj pri veľmi slabej expozícii a veľmi dlhom latentnom období môže vzniknúť mezotelióm a rakovina pľúc. EHSV preto žiada Komisiu zmeniť a doplniť odporúčanie 2003/670/ES tak, aby sa v ňom odrazil pokrok lekárskeho výskumu a zahrnul doň výskyt rakoviny hrtana a vaječníkov súvisiacej s azbestom.

1.11. Malo by sa zabezpečiť, aby sa na úrovni členských štátov registrovali všetky prípady azbestózy, mezoteliómu a iných ochorení súvisiacich s azbestom, a to systematickým zberom údajov o chorobách z povolania spôsobených azbestom, ale aj o takýchto chorobách, ktoré s výkonom povolania nesúvisia, aby sa kategorizovali a úradne registrovali ochorenia pľúc ako choroby súvisiace s azbestom a aby sa s pomocou špecializovaných monitorovacích stredísk zabezpečilo spoľahlivé zmapovanie výskytu azbestu. Zdravotnícky personál musí byť náležite vyškolený, aby si mohol plniť svoju povinnosť spoľahlivo určovať diagnózu.

1.12. Okrem toho by inštitúcie EÚ mali šíriť osvedčené postupy pri uplatňovaní štátnych usmernení a informácie o praxi pri postupoch jednotlivých štátov, pokiaľ ide o uznávanie chorôb súvisiacich s azbestom.

1.12.1. Predovšetkým sa musí zlepšiť aktívna úloha obetí v postupoch uznávania chorôb. Musia sa im sprístupniť potrebné informácie, musí sa im umožniť vyjadrovať sa a treba im poskytovať právnu, finančnú a osobnú pomoc. Musia sa zorganizovať združenia obetí azbestu. To môže zmenšiť individuálne zaťaženie obetí pri takýchto postupoch uznávania chorôb, ktoré sa pridáva k osobnému utrpeniu spôsobenému chorobou.

EHSV preto

- vyzýva poisťovne a subjekty poskytujúce náhrady, aby prijali spoločný postup uznávania a náhrad pri chorobách z povolania súvisiacich s azbestom,
- žiada, aby sa zjednodušili a uľahčili postupy uznávania,
- uznáva, že v dôsledku veľmi dlhej latentnej fázy si obeť azbestu často nedokážu vyvodit' príčinnú súvislosť s vystavením účinkom azbestu pri práci,
- vyzýva Komisiu, aby podporovala konferencie, ktoré poskytujú skupinám obetí azbestu odborné poradenstvo a ich členom praktickú pomoc.

1.12.2. EHSV nakoniec nabáda Komisiu, aby v spolupráci so Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO), Medzinárodnou organizáciou práce, krajinami mimo EÚ a rôznymi medzinárodnými orgánmi podporovala na celom svete vysokú úroveň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, napríklad zisťovaním problémov súvisiacich s azbestom a podporou riešení vedúcich k ochrane zdravia, a lepšie informovanie a poskytovanie podpory obetiam chorôb súvisiacich s azbestom.

1.12.3. Vzhľadom na veľký význam tejto problematiky EHSV/CCMI predstavi toto stanovisko na konferencii, ktorú zorganizuje spolu s Európskym parlamentom, Výborom regiónov a Európskou komisiou.

2. Úvod

2.1. Napriek celoeurópskemu zákazu azbestu ⁽²⁾ (z roku 1999 s uplatňovaním do roku 2005) azbest v Európe ešte stále zabíja ľudí. Hoci všetky druhy azbestu sú nebezpečné a jeho riziká sú zdokumentované a stali sa predmetom predpisov, a tiež napriek zákazu používania azbestu sa azbest ešte stále nachádza v mnohých lodiach, vlakoch, strojoch, zásobníkoch, tuneloch, chodbách, potrubíach verejných a súkromných vodovodných sústav a hlavne v budovách, vrátane mnohých verejných a súkromných budov.

2.2. Podľa údajov WHO sa každoročne len v EÚ zaznamená 20 000 až 30 000 prípadov ochorení súvisiacich s azbestom a očakáva sa, že do roku 2030 zomrie v EÚ na mezotelióm viac než 300 000 občanov ⁽³⁾. Okrem toho sa odhaduje, že na ochorenia súvisiace s azbestom na svete každoročne zomrie 112 000 ľudí ⁽⁴⁾.

2.3. Celoeurópsky zákaz azbestu ⁽⁵⁾ (z roku 1999 s uplatňovaním do roku 2005) a súčasný dohľad nad trhom nezabezpečuje, aby sa na európsky trh nedovážali výrobky s obsahom azbestu. Týka sa to širokej palety výrobkov, okrem iného stavebných materiálov, domácich spotrebičov, brzdových obložení automobilov a termoskových fliaš. Na základe nového prístupu v oblasti európskeho dohľadu nad trhom by EÚ mohla urobiť opatrenia proti výrobkom s obsahom azbestu ⁽⁶⁾.

2.4. Na úrovni EÚ jestvuje ucelený súbor právnych predpisov o azbeste, pokiaľ ide o jeho zákaz, medzné hodnoty a ochranu pracovníkov. Okrem zákazu používania azbestu a jeho uvádzania na trh boli stanovené medzné hodnoty a samostatnou smernicou EÚ sú upravené pracovné podmienky, pričom je povinná certifikácia podnikov a informovanie a školenie pracovníkov ⁽⁷⁾. Predpisy EÚ sú však často veľmi všeobecné, čoho výsledkom je rozdielna implementácia. Okrem toho ešte stále nie sú upravené niektoré aspekty, chýbajú napríklad ustanovenia o úrovni odbornej prípravy pracovníkov v rôznych funkciách, alebo ustanovenia o registrácii zdrojov azbestu.

2.5. Tu treba spomenúť, že v správe z vlastnej iniciatívy Európskeho parlamentu prijatej v marci 2013 sú komplexne opísané rôzne problémy a oblasti politiky súvisiace s problematikou azbestu a je v nej vymenovaných 62 špecifických požiadaviek adresovaných európskym a národným tvorcom politiky ⁽⁸⁾.

⁽²⁾ Smernica 1999/77/ES.

⁽³⁾ <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs343/en/>

⁽⁴⁾ <http://www.efbww.org/pdfs/Presentation%20Mr%20Takala.pdf>

⁽⁵⁾ Smernica 1999/77/ES.

⁽⁶⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0075:FIN:EN:PDF>, COM(2013)75 final, hlavne článok 12

⁽⁷⁾ Smernica 83/477/EHS z 19. septembra 1983, zmenená smernicou 91/382/EHS z 25. júna 1991 a doplnená smernicou 98/24/ES zo 7. apríla 1998.

⁽⁸⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu zo 14. marca 2013 k ohrozeniu zdravia pri práci s azbestom a vyhladkam na úplné odstránenie existujúceho azbestu, 2012/2065(INI).

2.6. Dnes musíme konštatovať, že ročná výroba azbestu vo svete zostáva na rovnakej vysokej úrovni, aj keď mnohé krajiny zakázali jeho používanie. Obchodovanie s azbestom a jeho používanie sa jednoducho presunulo z industrializovaných do rozvíjajúcich sa krajín. Prekvitajúci celosvetový obchod s azbestom sprevádza intenzívna činnosť medzinárodnej azbestovej loby, ktorá vo svojej propagande využíva úslužný výskum niektorých vedcov. V tejto súvislosti treba poukázať aj na to, že pretrvávajú európske finančné investície do svetového azbestového priemyslu. Európa takisto pokračuje vo vývoze azbestu posielaním lodí na vrakovanie do iných častí sveta. Musíme tiež konštatovať, že plavidlá prevážajúce azbest ako tranzitný náklad ešte stále v EÚ prístávajú a využívajú prístavné zariadenia alebo dočasné sklady.

2.7. Pokiaľ ide o azbest, mimoriadny význam majú celosvetovo rovnaké podmienky činnosti, a v tejto súvislosti by EÚ mala zohrávať rozhodujúcu úlohu pri celosvetovom zákaze používania akéhokoľvek azbestu. Európa môže v tejto súvislosti poskytovať iným regiónom sveta poznatky o účinkoch azbestu na zdravie, jeho nahradzovaní inými materiálmi a jeho bezpečnom odstraňovaní. Potrebná je väčšia angažovanosť EÚ v medzinárodných inštitúciách, aby sa presadili nástroje, ktorými sa trh s azbestom označí za toxické obchodovanie, a aby sa hlavnou prioritou stalo zaradenie chryzotilového azbestu do prílohy III Rotterdamského dohovoru⁽⁹⁾.

3. Podrobnosti vývoja

3.1. Podľa štúdie zverejnenej v roku 2011 je podstatná časť stavieb v EÚ staršia ako 50 rokov⁽¹⁰⁾. Viac ako 40 % obytných budov bolo postavených pred rokom 1960. V rokoch 1961 a 1990 prebiehal stavebný boom a v tomto období sa takmer vo všetkých členských štátoch bytový fond viac než zdvojnásobil, pričom používanie azbestu bolo bežné.

3.2. Podľa tej istej štúdie sa v Európe v budovách spotrebuje viac ako 40 % celkovej energie požadovanej koncovými spotrebiteľmi. Predstavujú odvetvie s najväčšou spotrebou, až potom nasleduje doprava s 33 %. Zároveň sa EÚ vo svojom pláne prechodu na konkurencieschopné hospodárstvo s nízkymi emisiami oxidu uhličitého zaviazala znížiť do roku 2050 emisie skleníkových plynov o 80 – 95 %⁽¹¹⁾.

3.3. To znamená, že renovácia stavieb v sebe skrýva jednak značný potenciál zlepšenia energetickej hospodárnosti budov, a tým dosiahnutie cieľov plánu EÚ do roku 2050, a jednak jedinečnú príležitosť odstrániť z nich azbest.

3.4. Vyžaduje si to však koordinovaný postup a úzku spoluprácu úrovne EÚ aj členských štátov, pokiaľ ide o politiku a spôsoby financovania. Sú potrebné aj inovatívne finančné nástroje, aby sa prilákali súkromné investície.

3.5. Od úrovne EÚ sa v tejto súvislosti očakáva podporná a koordinačná úloha. Pomocné úlohy, ako sú školenia pracovných síl, registrácia, uznávanie chorôb súvisiacich s azbestom, sú tými oblasťami politiky, ktoré treba lepšie koordinovať.

4. Vývoj v členských štátoch

4.1. Aj napriek zákazu zostávajú v budovách milióny ton azbestu a zatiaľ nie všetky štáty zaviedli registráciu toho, kde sa nachádza, ani toho, koľko azbestu je potrebné odstrániť. Preto nám chýbajú primerané východiská na to, aby sme správne naložili so všetkými zostávajúcimi zdrojmi azbestu v Európe.

⁽⁹⁾ Dohovor nadobudol účinnosť 24. februára 2004 a má tieto ciele: propagovať spoločnú zodpovednosť a kooperačné snahy signatárov v medzinárodnom obchode s určitými rizikovými chemickými látkami s cieľom chrániť ľudské zdravie a životné prostredie pred potenciálnymi škodami; prispievať k ekologicky správne použitiu týchto nebezpečných chemických látok uľahčovaním výmeny informácií o ich vlastnostiach, prijatím predpisov o ich dovoze a vývoze v národnom rozhodovacom procese a poskytnutím týchto predpisov ostatným signatárom.

<http://www.pic.int/TheConvention/Overview/TextoftheConvention/tabid/1048/language/en-US/Default.aspx>

⁽¹⁰⁾ BPIE (Buildings Performance Institute Europe), *Europe's buildings under the microscope*, október 2011.

⁽¹¹⁾ Smernica 2010/31/ES zo 17. mája 2010.

4.2. V súčasnosti je Poľsko jedinou krajinou EÚ, ktorá vytvorila celoštátny program odstraňovania všetkého existujúceho azbestu s odhadovanými nákladmi 10 miliárd EUR do roku 2030, jasným harmonogramom a zodpovedajúcim financovaním kombináciou verejných (štát, programy EÚ) a súkromných prostriedkov (vlastníci, územné združenia atď.). Tento druh iniciatívy je potrebné začať vo všetkých krajinách EÚ ⁽¹²⁾.

4.3. Vo Francúzku sa pri 3 miliónoch bytových jednotiek z celkového fondu 15 miliónov zistili problémy v súvislosti s azbestom a náklady na potrebnú renováciu sa odhadujú na 15 miliárd EUR. Náklady na jednotku sa odhadujú na 15 000 až 20 000 EUR. Pokiaľ ide o azbest, podrobne by sa mali sledovať stavebné práce na ikonickom mrakodrape Montparnasse Paris.

4.4. V Spojenom kráľovstve prebieha kampaň, ktorou sa má odstrániť azbest zo všetkých škôl. Jedným z dôvodov je zvýšená miera výskytu mezoteliómu u učiteľov v Spojenom kráľovstve ⁽¹³⁾.

4.5. V Litve sa v roku 2012 začalo s programom výmeny azbestových striech, ktorý implementuje Ministerstvo poľnohospodárstva, ak sú žiadateľmi dedinčania, a najvyššia suma finančného príspevku na projekt nemôže presiahnuť 6 000 LTL (1 740 EUR). EÚ a štátny rozpočet prispievajú na pokrytie celkových uznaných nákladov projektu do výšky 50 %.

5. Vzdelávacia činnosť

5.1. Jedným z hlavných problémov je informovanosť, či skôr neinformovanosť, pokiaľ ide o azbest. Mnohí zamestnanci sú na svojich pracoviskách vystavení účinkom azbestu. Osobitne to platí o pracovníkoch údržby a dekontaminácie, ale týka sa to aj mnohých iných povolání (pokryvačov, elektrikárov, kúrenárov, pracovníkov v recyklácii, technikov BOZP, inšpektorov práce a mnohých ďalších). Platná legislatíva už stanovuje povinnosť zamestnávateľov poskytovať primeranú prípravu pre všetkých pracovníkov, ktorí sú alebo u ktorých je predpoklad, že budú vystavení prachu pochádzajúcemu z azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest. So zákazom používania rôznych druhov materiálov však postupne zanikajú poznatky o rizikách, vlastnostiach a vzhľade. Mnohé členské štáty zabezpečujú školenia demolačných pracovníkov, stavbárov, pracovníkov údržby a iných pracovníkov, ktorí sa zaoberajú odstraňovaním materiálov s obsahom azbestu, ale stále nám chýbajú dostačujúce normy, ktoré by platili v celej Európe.

5.2. Telesná nedotknuteľnosť je základným ľudským právom, ktoré je okrem iného zakotvené v Charte základných práv Európskej únie. Politiky EÚ musia mať takú podobu, aby chránili toto právo. Týka sa to predovšetkým politiky ochrany zdravia obyvateľstva a politiky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ale aj iných politických oblastí, ktoré sa týkajú možného vystavenia účinkom azbestu a nakladania s azbestom.

5.3. Inou oblasťou záujmu sú primerané znalosti stavebných inžinierov, architektov a zamestnancov tých spoločností, ktoré nie sú špecializované na odstraňovanie azbestu. EHSV žiada Komisiu, aby spolu s členskými štátmi vytvorila pracovnú skupinu s cieľom stanoviť minimálne špecifické kvalifikácie na prácu s azbestom a zodpovedajúce kvalifikácie na školenie zástupcov týchto povolání, resp. týchto pracovníkov.

5.4. Európski sociálni partneri v stavebníctve (FIEC a EFBWW) tento problém vyriešili tým, že pre druhú kategóriu pracovníkov vypracovali moduly informácií o azbeste ⁽¹⁴⁾. Iným projektom financovaným mimo rámca sociálneho dialógu je príprava niektorých materiálov určených pre kurzy škôliteľov (projekt ABClean – Leonardo Da Vinci) ⁽¹⁵⁾.

⁽¹²⁾ Príloha k vyhláseniu č. 39/2010 zo zasadnutia Rady ministrov z 15. marca 2010.

⁽¹³⁾ <http://www.asbestosexposureschools.co.uk/pdfnewslinks/INCREASING%20MESOTHELIOMA%20DEATHS%20AMONGST%20SCHOOL%20STAFF%20AND%20FORMER%20PUPILS%20%2017%20JAN%2015.pdf>

⁽¹⁴⁾ <http://www.efbww.org/default.asp?Issue=Asbestosdiseases&Language=EN> a <http://www.fiec.eu/en/library-619/other-publications.aspx>

⁽¹⁵⁾ <http://www.abcleanonline.eu/Project.aspx>

6. Výsledky malej verejnej diskusie

6.1. V Európe priveľa osôb trpí rôznymi chorobami súvisiacimi s azbestom. Pri väčšine týchto chorôb ide o choroby z povolania, ale ani zďaleka nie pri všetkých. Ženy v domácnosti, ktoré zvykli prať pracovný odev svojich manželov boli vystavené účinkom azbestových vlákien rovnako ako ich deti. Pri jednej kampani v Spojenom kráľovstve sa zistilo, že približne 80 % všetkých škôl je ešte stále zamorených azbestom. To sa môže ľahko prejavíť ďalšou generáciou obetí azbestu, hlavne s ohľadom na najnovší vedecký výskum týkajúci sa otázky úrovni expozície, resp. latentných fáz a rozvoja chorôb. Aj veľmi nízka expozičná dávka v kombinácii s dlhou latentnou fázou môže spôsobiť rôzne choroby súvisiace s azbestom. Vystavenie účinkom azbestu je preto vo viacerých členských štátoch hrozbou pre celú populáciu.

6.2. Okrem toho, a v dôsledku veľmi dlhej latentnej fázy a nedostatočného povedomia medzi zdravotníkmi, obeť často od poskytovateľov zdravotnej starostlivosti nedostanú včasnú a náležitú podporu a informácie.

6.3. Dôležitým aspektom každého plánu odstraňovania azbestu je jeho bezpečné uloženie. Ak sa tento aspekt zanedbá, dochádza k neočakávanej expozícii. Napríklad vo Švajčiarsku sa najvyššia miera vystavenia účinkom azbestu namerala v odvetví recyklácie.

6.4. Predpokladom ochrany občanov a pracovníkov je fungujúci dohľad nad trhom, ktorý zabráni uvádzaniu nových materiálov s obsahom azbestu na európsky trh.

6.5. Vzhľadom na smrtiaci charakter všetkých foriem azbestu prijíma EÚ opatrenia na rozumnom spoločnom základe. V smernici 1999/77/ES sa uvádza, že „doteraz nebola stanovená prahová hodnota úrovne expozície, pod ktorou by vystavenie chryzotilovému azbestu nepredstavovalo karcinogénne riziko“ a že „účinným spôsobom ako ochrániť ľudské zdravie je zakázať používanie vlákien z chryzotilového azbestu a výrobkov, ktoré ich obsahujú“.

6.6. Choroba súvisiaca s azbestom môže spôsobiť mimoriadne bolestivú a zdĺhavú smrť, a často ju aj spôsobuje. Správa EUROGIP⁽¹⁶⁾ a správa o spoločnom projekte EFBWW, ETUC a IBAS ukázali situáciu týkajúcu sa uznávania a kompenzovania chorôb súvisiacich s azbestom ako je upravená v členských štátoch strednej a východnej Európy⁽¹⁷⁾. Aj keď sa najpríznačnejšie choroby súvisiace s azbestom vo väčšine členských štátov v zásade uznávajú, obeť ešte príliš často bezúspešne bojujú za ich uznanie.

Z uvedených správ tiež vyplynulo, že národné predpisy a postupy týkajúce sa uznávania a náhrad sa veľmi odlišujú. Často nejstujú žiadna podpora, ani poradenstvo, ktoré obeť potrebujú.

V Bruseli 18. februára 2015

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁶⁾ <http://www.eurogip.fr/en/publications-d-eurogip/130-asbestos-related-occupational-diseases-in-europe-recognition-statistics-specific-systems>

⁽¹⁷⁾ <http://www.efbww.org/default.asp?Issue=Asbestos+diseases&Language=EN>

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Pokrok v implementácii stratégie Európa 2020 a spôsob, ako dosiahnuť jej ciele do roku 2020“

(prieskumné stanovisko na žiadosť lotyšského predsedníctva Rady EÚ)

(2015/C 251/04)

Hlavný spravodajca: pán BARÁTH

Pán Rihards Kozlovskis, úradujúci minister zahraničných vecí a minister vnútra Lotyšskej republiky, požiadal Európsky hospodársky a sociálny výbor listom z 25. septembra 2014 o vypracovanie prieskumného stanoviska na tému

Pokrok v implementácii stratégie Európa 2020 a spôsob, ako dosiahnuť jej ciele do roku 2020.

Predsedníctvo Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru poverilo 14. októbra 2014 vypracovaním tohto stanoviska riadiaci výbor pre stratégiu Európa 2020.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán Baráth rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 505. plenárnom zasadnutí 18. a 19. februára 2015 (schôdza z 19. februára 2015) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 184 hlasmi za, 5 hlasmi proti, pričom 6 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV súhlasí s názorom lotyšského predsedníctva a uznáva, že preskúmanie stratégie Európa 2020 má zásadný význam pre povzbudenie konkurencieschopnosti Európy. Podporuje priamu súvislosť medzi zvýšenou konkurencieschopnosťou Európy a hlavnou iniciatívou Digitálna agenda pre Európu⁽¹⁾, vrátane rozsiahlych dôsledkov pre priemysel, trh práce a spoločnosť vo všeobecnosti, ktoré Európska komisia a Rada zatiaľ podceňujú. Situácia si vyžaduje zastrešujúcu strednodobú a dlhodobú víziu a väčší pocit zodpovednosti.

1.2. Opatrenia navrhované v tomto stanovisku EHSV by mali pomôcť zaistiť, že stratégia Európa 2020 (a neskôr stratégia Európa 2030) sa postupne v priebehu niekoľkých rokov stane ústrednou koncepciou, o ktorú sa v dlhodobom horizonte a s ohľadom na rôzne situácie v jednotlivých členských štátoch budú opierať hospodárske, sociálne a územné stratégie.

1.3. Finančná kríza mala významný vplyv na dosahovanie cieľov stratégie Európa 2020 a vytvorila prekážky a obmedzenia z hľadiska účinnosti, primeranosti a legitímnosti jej cieľov a modelu riadenia. Vo všeobecnosti možno povedať, že EÚ je teraz omnoho ďalej od cieľov stratégie Európa 2020 ako v roku 2010. V dôsledku krízy stratégia utrpela.

1.4. Podrobné údaje o súčasnej situácii sú uvedené v prieskume Komisie o preskúmaní stratégie EÚ 2020 v polovici jej uplatňovania a v stanovisku EHSV⁽²⁾. V stanovisku sú uvedené viaceré zaujímavé myšlienky, ktoré je potrebné zohľadniť v súvislosti s progresívnymi zmenami, ktoré budú navrhnuté pre revidovanú stratégiu. EHSV pri viacerých príležitostiach zdôrazňuje, že EÚ nepotrebuje úplne novú, ale oveľa účinnejšiu stratégiu.

1.5. Komisia, ktorá v novom zložení nastúpila do funkcie na jeseň 2014, uverejnila svoj pracovný program s názvom „Nový začiatok pre Európu“⁽³⁾.

EHSV súhlasí s tromi piliermi pracovného programu:

- a. ďalej/ešte viac stimulovať oživenie európskeho hospodárstva a tvorby pracovných miest;
- b. zvyšovať dlhodobú konkurencieschopnosť v strategických oblastiach;

⁽¹⁾ Viac informácií o iniciatíve Digitálna agenda pre Európu nájdete na internetovej stránke Európskej komisie <http://ec.europa.eu/digital-agenda/>

⁽²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Zhodnotenie vykonávania stratégie Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu“ Ú. v. EÚ C 12, 15.1.2015, s. 105 – 114.

⁽³⁾ Viac informácií o pracovnom programe „Nový začiatok pre Európu“ nájdete na internetovej stránke Európskej komisie http://ec.europa.eu/priorities/docs/pg_sk.pdf

c. posilňovať ľudský kapitál a fyzickú infraštruktúru v Európe so zameraním na vzájomné prepojenia v Európe.

1.6. Nový pracovný program sa zaoberá implementáciou desiatich politických usmernení, ktoré tvoria priority predsedu Európskej komisie Jeana-Clauda Junckera. Je to ešte dôležitejšie vzhľadom na to, že niektoré z nich priamo podporujú implementáciu stratégie Európa 2020:

- a. Investičný plán pre Európu⁽⁴⁾, vytvorenie nového Európskeho fondu pre strategické investície znášajúceho riziko;
- b. ambiciózný balík predpisov pre jednotný digitálny trh;
- c. prvé kroky smerom k energetickej únii.

1.6.1. Nevyhnutná je globálna vízia, ako aj stratégia jej implementácie a široko dostupné informácie o nej. EHSV sa domnieva, že stratégia Európa 2020 a investičný plán by mali byť omnoho užšie prepojené.

1.6.2. EHSV sa v súčasnosti v rámci jedného svojho stanoviska⁽⁵⁾ zaoberá otázkou, nakoľko by investičný plán mal napraviť hlavné nedostatky stratégie Európa 2020 a nové finančné nástroje by mali zvýšiť pravdepodobnosť dosiahnutia jej cieľov.

1.6.3. EHSV je zástancom vylepšenia balíka predpisov pre jednotný digitálny trh⁽⁶⁾, čím sa prijme rozhodujúci krok smerom k realizácii hlavnej iniciatívy stratégie Európa 2020 Digitálna agenda. Zabezpečenie digitálnej budúcnosti Európskej únie je jedným z hlavných pilierov podpory konkurencieschopnosti európskeho hospodárstva a rozhodujúcim faktorom udržateľného rozvoja európskej spoločnosti šetrnej k životnému prostrediu. EHSV požaduje opatrenia na zaistenie, že výrazný nárast oblastí uplatňovania digitálnych riešení je prínosom pre obyvateľov Európy aj v pracovnej oblasti.

EHSV opakuje svoju podporu vyčleneniu finančných prostriedkov na pokrytie nedostatočného financovania rozširovania širokopásmových a digitálnych sietí, o ktorom rozhodla Európska rada vo viacročnom finančnom rámci na roky 2014 – 2020⁽⁷⁾.

1.6.4. EHSV opätovne potvrdzuje svoj postoj týkajúci sa podpory spoločnej európskej politiky v oblasti energetiky, pričom podporuje zásady, ako je prispôbovanie a znižovanie rozdielov v cenách energie, zlepšenie podmienok na vytvorenie vnútorného trhu s energiou, zníženie energetickej závislosti od tretích krajín a podporu obnoviteľných zdrojov energie.

2. Analýza hlavných účinkov budúcich krokov na zlepšenie implementácie stratégie Európa 2020

2.1. Ročný prieskum rastu⁽⁸⁾ zverejnený koncom roka 2014 formálne zohľadňuje nový rozvojový plán, ktorý má zásadný význam pre budúcnosť Európskej únie. Hlavné ciele európskeho semestra, národných programov reforiem a stratégie Európa 2020 by konečne mali byť zladené v dlhodobej vízii:

2.1.1. Koordinovaná podpora investícií na základe Investičného plánu pre Európu, pričom jej cieľom je:

- a. využiť dodatočné financovanie na úrovni EÚ vo výške aspoň 315 miliárd EUR na investície do infraštruktúry, kde sa očakáva, že pokrok prinesie značné ekonomické a spoločenské prínosy;
- b. zaistiť, že sa tieto prostriedky dostanú do reálnej ekonomiky;

⁽⁴⁾ Viac informácií o tomto investičnom pláne nájdete na internetovej stránke Európskej komisie http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_en.htm

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému „Investičný plán pre Európu“, ECO/374 (zatiaľ neuverejnené v úradnom vestníku).

⁽⁶⁾ Viac informácií o balíku predpisov pre jednotný digitálny trh nájdete na internetovej stránke Európskej komisie <http://ec.europa.eu/priorities/digital-single-market>

⁽⁷⁾ Počas rokovaní o viacročnom finančnom rámci boli prostriedky na širokopásmového pripojenie v rámci Nástroja na prepájanie Európy znížené o 8,2 miliardy EUR na iba 1 miliardu EUR.

⁽⁸⁾ Viac informácií o ročnom prieskume rastu nájdete na internetovej stránke Európskej komisie http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/annual-growth-surveys/index_sk.htm

- c. zlepšiť investičné prostredie;
- d. posilniť inovatívny systém spolufinancovania;
- 2.1.2. Obnovený záväzok realizovať štrukturálne reformy;
- 2.1.3. Presadzovanie fiškálnej zodpovednosti;
- 2.1.4. Čo najlepšie využitie flexibility v platných pravidlách;
- 2.1.5. Je nevyhnutné zjednodušiť systém riadenia s cieľom zvýšiť jeho efektívnosť a spoločnú zodpovednosť členských štátov a EÚ.
3. Úpravy operačných programov, ktoré boli vypracované na základe dohôd o partnerstve medzi Komisiou a členskými štátmi, sú takmer hotové. Keďže program Nový začiatok bude mať nevyhnutne vplyv na rôzne programy jednotlivých členských štátov tak z hľadiska cieľov, ako aj z hľadiska nástrojov, doposiaľ dosiahnutá európska koordinácia by sa mala zintenzívniť.
- 3.1. Význam, efektívnosť a účinnosť spôsobu, akým sa využívajú štrukturálne a kohézne fondy majú zásadný vplyv na implementačné rámce nových finančných a právnych nástrojov. EHSV navrhuje, aby sa vypracoval prehľad investícií do infraštruktúry a programov hospodárskeho rozvoja podporovaných z fondov a aby sa zosúladiť s Európskym fondom pre strategické investície (EFSI) ⁽⁹⁾.
- 3.2. Hlavným predpokladom dosiahnutia cieľov stratégie Európa 2020 je napĺňanie cieľov investičného plánu a Európskeho fondu pre strategické investície, zvýšenie multiplikačného efektu finančných prostriedkov EÚ na roky 2014 – 2020 a zdvojnásobenie hodnoty inovačných finančných nástrojov.
- 3.3. EHSV, VR a poslanci Európskeho parlamentu predložili niekoľko možností, ktoré umožňujú určité úľavy v prechodnom období, aby sa rozšírili zdroje s cieľom oživiť investície EÚ. Malo by sa preskúmať, ako by bolo možné v súlade s prístupom Komisie bez zmeny pravidiel odstrániť z výpočtu deficitu spolufinancovanie štrukturálnych fondov členskými štátmi v prípade dlhodobých sociálnych investíciách (najmä v oblasti vzdelávania). EHSV podporuje diskusiu prebiehajúcu v Európskej komisii o uplatňovaní tzv. zlatého pravidla financovania („golden rule“), t. j. aby boli budúce investície verejnej správy v kontexte rozpočtových pravidiel hospodárskej a menovej únie vyňaté z výpočtu čistého deficitu štátneho rozpočtu ⁽¹⁰⁾.
- 3.4. Z finančného hľadiska je dôležité nájsť komplexný prístup k jednotlivým druhom výdavkov, ako je spolufinancovanie systému pre transeurópske siete ⁽¹¹⁾, Nástroj na prepájanie Európy ⁽¹²⁾ a národné investície spolufinancované ESFI. To musí Komisia objasniť.
- 3.5. V rámci cieľov stratégie Európa 2020 je popri zlepšovaní dlhodobej konkurencieschopnosti dôležité, aby sa štrukturálne fondy viac zameriavali na vykonávanie programov v oblasti životného prostredia alebo programov s ľudským aspektom, čo by tiež podporilo udržateľný rozvoj faktorov „nad rámec HDP“ ⁽¹³⁾. Vzhľadom na dodatočné možnosti financovania by sa väčšia pozornosť mala venovať aj spôsobu rozvoja zameranému na výrobu a oblasti podporujúce spoločnosť, rodiny a hodnoty jednotlivcov, ako je vzdelávanie a zdravotná starostlivosť.
4. EHSV je pevne presvedčený, že revidovaná a rozšírená stratégia Európa 2020 by mohla zohrávať kľúčovú úlohu pri implementácii nového európskeho hospodárskeho riadenia zameraného na vyššiu konkurencieschopnosť a rozvoj.

⁽⁹⁾ Viac informácií o Európskom fonde pre strategické investície nájdete na internetovej stránke Európskej komisie http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_en.htm

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV na tému „Investície so sociálnym účinkom“, Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 21 – 27.

⁽¹¹⁾ Viac informácií o transeurópskych sieťach nájdete na internetovej stránke Európskej komisie http://ec.europa.eu/transport/infrastructure/tentec/tentec-portal/site/index_en.htm

⁽¹²⁾ Viac informácií o Nástroji na prepájanie Európy nájdete na internetovej stránke Európskej komisie <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/connecting-europe-facility>

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV na tému „Viac ako HDP – zapojenie občianskej spoločnosti do postupu stanovovania doplnkových ukazovateľov“, Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 14 – 20.

4.1. Vzhľadom na meniace sa priority a v záujme zaistenia úspešnej implementácie stratégie Európa 2020 by bolo užitočné mať k dispozícii „jednotné kontaktné miesto“, ktoré by zabezpečovalo účinnú koordináciu a racionalizáciu úloh a postupov, a to vrátane agentúr EÚ.

4.2. Je vhodné zvážiť buď zriadenie jednotného kontaktného miesta, ktoré by riadilo a kontrolovalo spoluprácu medzi agentúrami a koordináciu medzi reálnou ekonomikou a celoeurópskou a vnútroštátnou resp. regionálnou úrovňou, alebo na tento účel zmeniť existujúci orgán. Tento prístup by mohol zabrániť duplicite a vytvoriť lepšie synergie.

5. Opatrenia na posilnenie európskeho hospodárskeho riadenia

5.1. Keďže riadiace väzby medzi krátkodobými a dlhodobými cieľmi v rámci stratégie Európa 2020 sú veľmi slabé, nevyhnutné sú prinajmenšom tieto opatrenia:

5.1.1. Ročný prieskum rastu by mal odkazovať na pokrok v implementácii stratégie Európa 2020;

- a. európsky semester by sa mal viac zameriavať na zlepšovanie konkurencieschopnosti a verejného a zahraničného dlhu a osobitne na implementáciu;
- b. čerpanie z Kohézneho fondu EÚ by malo byť založené na národných programoch reforiem v súlade so semestrom;
- c. fiškálna integrácia by sa mala prehĺbiť a boj proti daňovým podvodom zintenzívniť;
- d. monitorovanie by malo byť založené na jasných ukazovateľov a referenčných hodnotách vrátane opatrení „nad rámec HDP“.

5.1.2. Značne odlišné situácie v jednotlivých členských štátoch si vyžadujú flexibilitu pri posudzovaní, jasné ciele a špecificky zamerané nástroje v odporúčaníach pre jednotlivé krajiny, ako napríklad:

- a. štrukturálne reformy vo verejnom sektore, ktoré zaistia, že sektor bude naďalej jednou zo základných záruk kvality života;
- b. zlepšenie podnikateľského prostredia v záujme prilákania kapitálu;
- c. podpora investícií do infraštruktúry;
- d. zlepšenie prístupu MSP k úverom;
- e. vytvorenie nevyhnutných podmienok pre plynulejší prechod na iné zdroje energie;
- f. posilnenie odvetvia vzdelávania;
- g. vyššia miera hospodárskej aktivity a nižšia nezamestnanosť, na ktoré by sa dohliadalo na úrovni EÚ⁽¹⁴⁾;
- h. znižovanie sociálnych rozdielov medzi členskými štátmi a v rámci nich, pričom sa osobitná pozornosť venuje situácii menších;
- i. boj proti chudobe a zvyšovanie HDP;
- j. utužovanie sociálnej súdržnosti a odstraňovanie nerovností prostredníctvom solidarity, sociálneho dialógu a kolektívneho vyjednávania.

6. Spresnenie pojmu „rast“ si vyžaduje:

- a. implementovať ho spolu s „udržateľnou konkurencieschopnosťou“;
- b. prijať politické opatrenia podporujúce novú podobu blahobytu a ochranu životného prostredia⁽¹⁵⁾;
- c. zaviesť nový celoeurópsky ukazovateľ trendov na trhu práce pri vytváraní skutočných nových pracovných miest na úrovni EÚ.

⁽¹⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Smerom k oživeniu hospodárstva sprevádzanému tvorbou veľkého počtu pracovných miest“, Ú. v. EÚ C 11, 15.1.2013, s. 65 – 70.

⁽¹⁵⁾ Pozri Lisabonskú zmluvu, články 191 – 192.

7. Digitálna agenda pre Európu

7.1. EHSV súhlasí s názorom Európskej komisie: digitálne technológie prinášajú nové spôsoby výroby tovarov a poskytovania služieb a pretvárajú náš spôsob života, práce a učenia⁽¹⁶⁾. Príspevkom EHSV k uskutočňovaniu hlavnej iniciatívy Digitálna agenda pre Európu⁽¹⁷⁾ a najdôležitejšími témami ambiciózneho jednotného digitálneho trhu sú tieto návrhy:

v hospodárskej oblasti:

- a. aktívne vytvárať digitálnu budúcnosť EÚ;
- b. šíriť digitalizáciu a obmedzovať digitálne zlyhanie na úrovni EÚ a členských štátov;
- c. digitalizovať hospodárstvo a rozvíjať výskum a inovácie;

v sociálnej oblasti:

- d. značne rozšíriť vzdelávanie v digitálnej sfére, aby sa z Európanov stali tvorcovia a výrobcovia digitálneho obsahu;
- e. riešiť potrebu kvalifikovanej pracovnej sily v oblasti IKT;
- f. vytvoriť podmienky pre pulzujúcu digitálnu ekonomiku a spoločnosť prostredníctvom posilnenia regulačného rámca pre telekomunikácie;
- g. preskúmať všeobecný regulačný a právny rámec s cieľom vytvoriť stabilné podmienky pre jestvujúce i začínajúce podniky;
- h. uznať digitálny sektor za službu všeobecného hospodárskeho záujmu;

v digitálnej oblasti:

- i. podporovať digitálnu integráciu a všeobecný a rovný prístup k širokopásmovému internetu;
- j. zjednodušiť pravidlá pre spotrebiteľov, ktorí uskutočňujú on-line a digitálne nákupy posilnením ich dôvery prostredníctvom väčšej bezpečnosti;
- k. zlepšiť cezhraničné transakcie v elektronickom obchode;

v oblasti bezpečnosti:

- l. využívať digitálne technológie na ochranu ľudí a životného prostredia;
- m. urýchliť zákonodarný proces založený na etickom prístupe a na zvýšení ochrany spotrebiteľa;
- n. aktualizovať pravidlá týkajúce sa autorských práv;
- o. zvýšiť počítačovú bezpečnosť na ochranu práv a slobôd občanov (Charta základných práv EÚ⁽¹⁸⁾);
- p. chrániť deti a zraniteľných užívateľov pred počítačovou kriminalitou.

7.2. Rozvoj digitálnych technológií a prudký nárast oblastí ich uplatnenia sa prejavuje takmer vo všetkých hospodárskych odvetviach vo forme rozsiahlych štrukturálnych zmien. Týka sa to všetkých občanov nielen ako spotrebiteľov, ale predovšetkým aj na ich pracoviskách. Okrem väčšej autonómie a flexibility majú digitálne technológie na pracovisku za následok aj tlak na zvýšenie efektívnosti, ktorý pre zainteresované osoby znamená zvýšené náklady, ba dokonca až stratu zamestnania. V tejto súvislosti EHSV považuje prerušujúce vylúčenie týchto otázok z takmer všetkých iniciatív Digitálnej agendy pre Európu za vážny nedostatok, vyžaduje patričnú zmenu prístupu a plánuje na túto tému vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁶⁾ Stanovisko EHSV na tému „Vplyv služieb pre podniky v priemysle“, Ú. v. EÚ C 12, 15.1.2015, s. 23 – 32.

⁽¹⁷⁾ Prieskumné stanovisko EHSV na tému „Digitálny trh ako hnacia sila rastu“, Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 1 – 6.

⁽¹⁸⁾ http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf

⁽¹⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Účinky digitalizácie na odvetvie služieb a zamestnanosť“, CCMI/136 (zatiaľ neuvyverejnené v úradnom vestníku).

8. Orientácia na nové hospodárske riadenie zamerané na rozvoj

8.1. Kroky smerom k riadeniu zameranému na rozvoj:

- a. posilniť riadenie tak na úrovni EÚ, ako aj v členských štátoch;
 - b. znovu potvrdiť, že stratégia Európa 2020 je potrebná, a viac ju zladíť s politikou EÚ v európskych stratégiách;
 - c. doplniť časť európskeho hospodárskeho riadenia zameranú na hospodársku koordináciu posilnením jej inštitucionálnych a finančných rámcov orientovaných na rozvoj;
 - d. posilniť dlhodobú strategickú koordináciu v rámci stratégie Európa 2020 aj vo fáze stanovovania cieľov a implementácie;
 - e. vykonať ďalekosiahle územné posúdenie vplyvu obnovenej stratégie Európa 2020;
Schéma *Riadenie zamerané na rozvoj* – schéma je dostupná na internetovej stránke:
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.europe-2020-opinions.34752>
 - f. posilniť hodnotový reťazec prierezovými a sektorovými politickými opatreniami;
 - g. rozvíjať územnú spoluprácu;
 - h. posilniť riadenie účasťou organizovanej občianskej spoločnosti;
 - i. uznať potenciál EHSV pri koordinácii viacúrovňovej spolupráce medzi reálnou ekonomikou a organizovanými sociálnymi a inštitucionálnymi partnermi.
9. O „dobrom“ riadení zameranom na rozvoj možno hovoriť, ak má:
- a. stálu kapacitu na strategické plánovanie;
 - b. výkonnú kapacitu pre lepšiu koordináciu a spoluprácu;
 - c. komplexný systém monitorovania plánovania a implementácie;
 - d. spoľahlivú databázu určenú pre príslušné ciele a s potrebnou analytickou kapacitou;
 - e. primerané zdroje na komunikáciu;
 - f. potrebnú prispôsobivosť;
 - g. transparentnosť aktivít, aby bolo jasné, kto nesie zodpovednosť.

V Bruseli 19. februára 2015

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

505. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV Z 18. A 19. FEBRUÁRA 2015

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o stratégii EÚ a akčnom pláne pre riadenie colných rizík: riešenie rizík, posilnenie bezpečnosti dodávateľského reťazca a uľahčenie obchodu“

COM(2014) 527 final

(2015/C 251/05)

Spravodajca: Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER

Pomocný spravodajca: Jan SIMONS

Európska komisia sa 1. októbra 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o stratégii EÚ a akčnom pláne pre riadenie colných rizík: riešenie rizík, posilnenie bezpečnosti dodávateľského reťazca a uľahčenie obchodu“

COM(2014) 527 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 2. februára 2015.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 505. plenárnom zasadnutí 18. a 19. februára 2015 (schôdza z 18. februára 2015) prijal 141 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV víta oznámenie Komisie o stratégii a akčnom pláne pre riadenie colných rizík. Aby sa stratégia správne uplatňovala, musia colné orgány spolupracovať navzájom, ale aj s inými vládnyimi orgánmi (napríklad pokiaľ ide o zdravotnícke a spotrebiteľské služby alebo služby v oblasti bezpečnosti prostredníctvom justičnej spolupráce).

Podľa EHSV je dôležité zaručiť účinné uplatňovanie colných predpisov Európskej únie a riadne fungovanie mechanizmov spolupráce stanovených v legislatíve Únie.

1.2. Aby sa zabezpečilo komplexné riadenie colných rizík, je potrebné zharmonizovať a zosúladiť aj uplatňovanie politiky v ďalších oblastiach. Štáty už majú k dispozícii oficiálne údaje o týchto otázkach, a preto by bolo potrebné sprístupniť ich a podeliť sa o ne, najmä vďaka interoperabilite oficiálnych informácií o závažných rizikách.

1.3. EÚ by pri prijímaní vlastných predpisov a dopĺňaní svojho rámca mala vychádzať z predpisov uvedených v stručnom prehľade noriem v oblasti riadenia rizík a iných noriem Svetovej colnej organizácie, aby európske colné predpisy boli v súlade s väčšinou platných predpisov, ktoré sa vzťahujú na túto oblasť.

1.4. V súlade s cieľom 3 akčného plánu bude potrebné jasne určiť kto, kedy a kde bude vykonávať kontroly, na základe čoho následne vznikne mapa rizík a ich odstupňovanie, ktoré by mala prijať Komisia ako vykonávacie opatrenie. Výbor sa preto nazdáva, že realizácia tohto kroku by mala byť prioritná vzhľadom na jeho význam.

1.5. Keďže je prvoradé zabezpečiť jednotné uplatňovanie colných predpisov EÚ, cieľ 5 akčného plánu je tiež veľmi dôležitý, pretože celá stratégia je založená na spolupráci vnútroštátnych orgánov v súvislosti s akýmkoľvek dodržiavaním predpisov a odhaľovaním rizík a na výmene informácií medzi správnymi orgánmi členských štátov a EÚ.

1.6. Výbor by chcel zdôrazniť, že pri vytváraní stratégie treba zohľadniť rozdielne špecifické prvky colnej praxe v členských štátoch, ako napríklad rozsah príslušných obchodných tokov, objemy a postupy, hoci by mali byť kompatibilné a rešpektovať zásady a právne predpisy Únie.

1.7. EHSV súhlasí s tým, že sa v oznámení prikladá veľký význam spolupráci medzi Komisiou a členskými štátmi, ale zároveň chce zdôrazniť, že by mohlo byť dôležité zapojiť do stratégie aj ďalšie sociálne subjekty, ktoré by mohli zohrávať takisto významnú úlohu.

1.8. Hoci oznámenie to naznačuje, ale nezaobera sa tým priamo, Výbor žiada, aby sa viac zviditeľnili pilotné projekty v teréne, čo by podporilo väčšie zapojenie zainteresovaných subjektov, a tým aj dodatočné súkromné investície, ktoré by prispeli k stratégii navrhnutej v oznámení prostredníctvom stimulovania inovácie.

2. Úvod

2.1. Riadenie rizík patrí medzi základné princípy moderných metód colnej kontroly. Colné správy zavádzajú mechanizmy analýzy a revízie s cieľom zaistiť efektívnosť postupov kontroly na celom colnom území. Postupy sa musia neustále revidovať a, ak je to potrebné, upravovať, aby mohli byť splnené nové požiadavky.

2.2. Vďaka riadeniu rizík by colne správy chceli dosiahnuť primeranú a spravodlivú rovnováhu medzi bojom proti podvodom na jednej strane a nevyhnutnosťou čo najmenej komplikovať oprávnený pohyb tovaru a osôb a udržať náklady na čo najnižšej úrovni na strane druhej.

2.3. Keďže niekedy nie je možné fyzicky skontrolovať značnú časť tovaru, programom SAFE sa stanovujú základy pre systém takzvaných schválených hospodárskych subjektov, ktorý spočíva v tom, že sa podniky prostredníctvom auditu ex ante uznajú za dôveryhodných partnerov v colnej oblasti. Preto musia príslušné orgány dokonale poznať činnosť daného subjektu, vytvorí si jasnú predstavu o jeho pracovných postupoch, o podnikateľskom prostredí, v ktorom pôsobí, a mať nepretržitý prístup k jeho účtovným záznamom. V Európskej únii sú ustanovenia, ktoré sa vzťahujú na „schválený hospodársky subjekt“ a udelenie tohto štatútu, obsiahnuté v článku 5a nariadenia (ES) č. 648/2005⁽¹⁾. Hospodárske subjekty sa domnievajú, že na to, aby mohli riadne pôsobiť na trhu, je potrebné dosiahnuť tento štatút.

2.4. „Colná únia“ v Európskej únii je definovaná v ZFEÚ ako oblasť výlučnej právomoci EÚ, rovnako ako postupy a práva súvisiace s dovozom a vývozom. Táto politika je vymedzená ako nadnárodné právo, na úrovni primárneho práva, v rámci hlavy „Voľný pohyb tovaru“, v článku 28 a nasledujúcich, až po článok 37 Colné úrady však majú v súčasnosti aj čoraz viac iných úloh. V skutočnosti existujú tri piliere: dane, bezpečnosť a dohľad nad dodržiavaním predpisov, ktoré nesúvisia so sadzovníkom. Takže časť tejto oblasti sa riadi napríklad článkom 87 ZFEÚ o policajnej spolupráci, ktorá nepatrí medzi oblasti výlučnej právomoci EÚ.

2.5. Komisia prostredníctvom svojho oznámenia z januára 2013⁽²⁾ predstavuje základy spoločného prístupu k integrovanému riadeniu rizík, ktorý umožňuje na miestach vstupu do colnej únie a na miestach výstupu z nej naplniť tieto ciele:

- lepšie rozdelenie finančných a ľudských zdrojov, ktoré sa v prípade potreby môžu zoskupiť,
- jednotné uplatňovanie colných predpisov EÚ v plnom rozsahu,
- integrovaný systém spolupráce orgánov, hospodárskych subjektov a prepravcov a
- zjednodušenie postupov, skrátenie lehôt a zníženie nákladov na transakcie.

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 648/2005 z 13. apríla 2005 (Ú. v. EÚ L 117, 4.5.2005, s. 13.) a tiež ďalšie predpisy, napríklad nariadenie (ES) č. 2454/1993 (Ú. v. ES L 253, 11.10.1993, s. 1).

⁽²⁾ COM(2012) 793 final.

2.6. EHSV sa k oznámeniu Komisie z roku 2013 vyjadril⁽³⁾ kladne, pričom uviedol, že považuje za nevyhnutný spoločný prístup k riadeniu colných rizík a bezpečnosti dodávateľského reťazca na zabezpečenie jednotného a nediskriminačného uplatňovania európskych právnych predpisov všetkými zainteresovanými orgánmi na celom území colnej únie.

2.7. Na zasadnutí Rady 18. júna 2013 boli prijaté závery o posilnení bezpečnosti dodávateľského reťazca a riadení colných rizík, v ktorých vyzval Komisiu, aby predložila koherentnú stratégiu. V EÚ boli stanovené spoločné strategické ciele v oblasti ochrany bezpečnosti a celistvosti dodávateľského reťazca, ako aj v súvislosti s ochranou bezpečnosti občanov a finančných záujmov EÚ a jej členských štátov, a tiež ciele uľahčiť a urýchliť zákonné obchodovanie v snahe podporiť konkurencieschopnosť.

2.8. Súčasný prepracovaný Colný kódex Únie, ktorý bol prijatý nariadením č. 952/2013⁽⁴⁾, nielenže zahŕňa riadenie rizika ako špecifickú funkciu colných úradov, ale k základu systému, ktorým je regulácia spoločného colného sadzobníka, pridáva funkciu dohľadu. Zahnutím riadenia rizika do colného kódexu sa posilňuje spolupráca a vzájomná výmena informácií medzi vnútroštátnymi orgánmi, colnými alebo inými, a Komisiou, pričom sa Komisii v niektorých prípadoch udeľujú vykonávacie právomoci na tento účel.

3. Oznámenie Komisie

3.1. Komisia predkladá novú stratégiu s cieľom zlepšiť riadenie colných rizík v Európskej únii a spolu s ňou aj podrobný akčný plán, ktorý umožní efektívnejšie riadiť narastajúci objem obchodu a čoraz komplexnejší medzinárodný dodávateľský reťazec.

3.1.1. Akčný plán podrobne opisuje súbor opatrení pre každý cieľ. Tieto činnosti majú odstrániť zistené nedostatky s cieľom postupne posilniť kapacity colných orgánov Európskej únie a zabezpečiť systematickejšiu spoluprácu s inými agentúrami, hospodárskymi subjektmi a medzinárodnými obchodnými partnermi a v určitých prípadoch medzi ne patria aj činnosti na podporu a rozvoj medzinárodných noriem a štandardov.

3.1.2. Komisia sa usiluje dosiahnuť komplementárnosť a súlad s inými iniciatívami, tak v colnej oblasti, ako aj v iných oblastiach politiky, napríklad pokiaľ ide o iniciatívy zamerané na bezpečnosť, dopravu alebo ochranu práv duševného vlastníctva.

3.2. Colné orgány používajú riadenie rizík na vykonávanie účinných a efektívnych kontrol s cieľom vyhnúť sa neoprávnenému narušeniu zákonného obchodu a efektívne využívať zdroje, pričom sa prioritne zameriavajú na oblasti s najvyššími a najzávažnejšími rizikami.

3.3. Stratégia sa týka riadenia rizík a kontroly tovaru vstupujúceho do Únie, odchádzajúceho z Únie alebo prechádzajúceho cez jej územie, so zreteľom na jeho osobitné vlastnosti, mieru rizika a náklady. Vyžaduje si to schopnosť identifikovať, hodnotiť a analyzovať celú škálu hrozieb a rizík spojených s tovarom a jeho pohybom.

3.3.1. Základné zásady týkajúce sa riadenia colných rizík vykonávaného Úniou v prípade dodávateľského reťazca sú podľa Komisie nasledujúce:

- posúdenie v predstihu a kontrola v prípade potreby,
- spolupráca medzi agentúrami,
- viacúrovňový a koordinovaný prístup,
- efektívne využívanie zdrojov.

3.3.2. V záujme zvýšenia účinnosti a efektívnosti rámca riadenia rizika na úrovni Únie by Komisia a členské štáty mali spolupracovať s cieľom posilniť viacúrovňové riadenie colných rizík v EÚ so zreteľom na prijatie potrebných opatrení, ktorými sú:

- zlepšenie kvality údajov a zaznamenávania pre účinné riadenie rizík,

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 327, 12.11.2013, s. 15.

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013 z 9. októbra 2013, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Únie (Ú. v. EÚ L 269, 10.10.2013, s. 1).

- zabezpečenie dostupnosti údajov v dodávateľskom reťazci a výmeny relevantných informácií o rizikách medzi colnými orgánmi,
- vykonávanie kontrol a opatrení na zmiernenie rizík tam, kde je to potrebné,
- posilňovanie kapacít,
- podpora spolupráce medzi agentúrami a výmeny informácií medzi colnými a ostatnými orgánmi v členských štátoch a na úrovni Únie,
- zlepšenie spolupráce s obchodom a
- využívanie potenciálu medzinárodnej colnej spolupráce.

3.3.3. V oznámení sa uvádza, akými prostriedkami by sa jednotlivé ciele stratégie mali dosiahnuť, aby táto spolupráca medzi Komisiou a členskými štátmi mohla viesť k prijatiu potrebných opatrení.

4. Všeobecné pripomienky

4.1. EHSV podporuje oznámenie Komisie a domnieva sa, že je nevyhnutné pristupovať k riadeniu colných rizík a bezpečnosti dodávateľského reťazca do väčšej miery spoločne, aby sa zaručila právna istota a jednotné uplatňovanie európskych colných predpisov, čím sa zjednoduší voľný pohyb tovaru.

4.1.1. Navrhuje sa posilniť a uplatňovať niektoré colné nástroje, ktoré už dokonale fungujú, medzi vnútroštátnymi orgánmi, Komisiou a hospodárskymi subjektmi, pričom sa integruje funkcia riadenia rizika, ktorá sa dopĺňa k existujúcim funkciám, ako sú používanie sadzovníka, obchodné opatrenia a štatistické účely.

4.2. Akčný plán Komisie stanovuje ciele a prostriedky na ich dosiahnutie, ktoré umožnia posilniť kapacity colných orgánov Únie a zabezpečiť, aby tieto orgány systematickejšie spolupracovali s ostatnými subjektmi, či už s hospodárskymi subjektmi, alebo s medzinárodnými obchodnými partnermi.

4.2.1. Stratégia vzájomnej komplementárnosti vo vzťahu k ostatným orgánom zapojeným do pohybov v dodávateľskom reťazci by mala byť výslovne uvedená. Náležitý rozvoj stratégie si vyžaduje užšiu a efektívnejšiu spoluprácu medzi colnými orgánmi v medzinárodnom meradle, ako aj medzi colnými a ostatnými vládnymi orgánmi, ako sú napríklad zdravotnícke a spotrebiteľské orgány.

4.2.2. Takzvané oficiálne údaje, ktoré už v súčasnosti existujú na úrovni štátov, pokiaľ ide o rôzne kontroly na hraniciach, sa spravujú prostredníctvom informačných systémov (kontroly zdravia – ľudí, zvierat aj rastlín –, farmaceutických výrobkov a kozmetických prípravkov atď.) Nie sú však centralizované a dostupné pre ostatných, preto by bolo treba zlepšiť fungovanie tohto systému a uľahčiť prácu colným orgánom, keďže tento nástroj obsahuje údaje o riziku, na základe ktorých možno daný tovar identifikovať v celom dodávateľskom reťazci.

4.2.3. Keďže rovnako hrozby, ako aj ich riešenia, presahujú hranice štátov, je ešte nevyhnutnejšie podeliť sa o „oficiálne údaje“, ktoré sú ž k dispozícii na národnej úrovni. Kritériá, ktoré sa stanovujú na úrovni Únie by preto mali vychádzať zo spoločných medzinárodných noriem a mali by ich dopĺňať so zreteľom na Úniu. EHSV preto zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť interoperabilitu údajov, aby sa opatrenia stanovené v stratégii mohli účinne zrealizovať a vykonať, keďže v dôsledku tohto nadnárodného rozmeru je ešte nevyhnutnejšie podeliť sa o „oficiálne údaje“, ktoré sú už k dispozícii na národnej úrovni.

4.2.4. V záujme posilnenia administratívnej spolupráce pri používaní systému odhaľovania rizík EHSV v zásade súhlasí s tým, aby používaný systém vychádzal okrem iného z týchto zásad:

- opatrenia, kritériá a normy týkajúce sa rizík a zmeny v tejto súvislosti, s cieľom správne určiť, na ktoré výrobky predstavujúce riziko by sa mal uplatňovať Spoločný colný systém riadenia rizika (CRMS), stanovený v nariadení (EÚ) č. 952/2013, so zreteľom na systém včasného varovania a právne predpisy vzťahujúce sa na ochranu údajov,

- povzbudzujú sa prepojenia so všetkými ďalšími relevantnými systémami, ako sú napríklad tie, ktoré sa spomínajú v nariadení Rady č. 515/1997⁽⁵⁾,
- používanie základných zásad informačného systému o vnútornom trhu (IMI), keďže tento systém zahŕňa nástroje, ktoré už boli posúdené, a ich prispôbenie colným orgánom,
- opatrenia, kritériá a normy týkajúce sa odstupňovania rizík, pokiaľ ide o výrobky, materiály, trasy, pôvod a iné faktory identifikácie rizika, s použitím integrovaného sadzovníka Európskych spoločenstiev (TARIC), v snahe, pokiaľ je to možné a vždy, keď sa to dá, viac zviditeľniť závažnejšie riziká.

Okrem toho EHSV opakovane zdôrazňuje, že je nevyhnutné, aby si orgány verejnej správy navzájom vymieňali informácie.

4.2.5. Pokiaľ ide o komplementárnosť spolupráce stanovenú v stratégii, do úvahy sa budú brať aj príslušné politické opatrenia týkajúce sa bezpečnosti výrobkov, bezpečnosti zvierat, bezpečnosti potravín a krmív, ochrany životného prostredia, ako aj s tým súvisiace iniciatívy v oblasti práv duševného vlastníctva. EHSV zastáva názor, že je veľmi dôležité vymieňať si informácie o závažných hrozbách pre verejné zdravie a životné prostredie, ako aj pre bezpečnosť a ochranu občanov.

4.3. Pokiaľ ide o stručný prehľad noriem v oblasti riadenia rizík a iných noriem Svetovej colnej organizácie (SCO), bolo by vhodné, aby kritériá, ktoré sa stanovujú na úrovni Únie, vychádzali z týchto spoločných štandardov a dopĺňali ich so zreteľom na EÚ.

4.4. Je pozitívne, že v programoch schválených hospodárskych subjektov (SHS) sa tento pojem spája s riadením rizika, vzhľadom na podrobný proces hodnotenia, ktorému sa daný subjekt a jeho prostredie pri udeľovaní certifikátu musia podrobiť a ktorý je pochopiteľný, keďže tento certifikát prináša zjednodušenie colných postupov.

4.5. Pri uplatňovaní opatrení zameraných na kontrolu a zmiernenie rizík, ak sú takéto opatrenia potrebné, by sa mala zvážiť metodika navrhnutá v prehľade, ktorý vypracovala Svetová colná organizácia.

4.6. V rámci mapy odstupňovania rizík, ktorú by mala prijať Komisia, by sa mala uskutočniť vhodná a transparentná konzultácia s odborníkmi z členských štátov a po vypočutí hospodárskych subjektov v súlade s článkom 50 ods. 1 a článkom 284 kódexu by sa mal tretí cieľ akčného plánu viac spresniť, aby bolo jasné, kto, kde, v akom momente a s akým cieľom vykoná v prípade potreby posúdenie v predstihu. Tento krok by sa mal totiž uskutočniť ako prvý, pretože takto by realizácia ostatných akčných plánov a posudzovanie rizík boli jasnejšie a zabezpečila by sa väčšia právna istota.

4.7. Piaty cieľ akčného plánu je takisto veľmi dôležitý, keďže hlavným zámerom stratégie je posilnenie spolupráce a výmena informácií medzi vnútroštátnymi orgánmi a Úniou, čo EHSV vždy považoval za nesmierne dôležité. V snahe byť stručný EHSV poukazuje na odporúčania, ktoré v tejto súvislosti vyslovil v bodoch 1.9 a 1.10 a v bode 4 „Riadenie rizík v dodávateľskom reťazci“ svojho stanoviska z roku 2013, kde sa zasadzoval za štruktúrovanejšiu a systematickejšiu spoluprácu medzi colnými a inými orgánmi pôsobiacimi na vnútornom trhu, ako aj za zosúladené a koordinované uplatňovanie opatrení akčného plánu.

4.8. EHSV opakuje, že táto stratégia riadenia rizík by nemala členským štátom brániť v uplatňovaní colnej legislatívy, aby mohli i naďalej prihliaďať na objem príslušných obchodných tokov a zároveň zabezpečovať súlad s právnymi predpismi Únie.

4.9. EHSV je v tejto súvislosti presvedčený, že je možné, aby sa zachovala vysoká úroveň ochrany a súčasne, aby členské štáty zintenzívnili opatrenia s cieľom uľahčiť obchodovanie, znížiť administratívnu záťaž propagovaním elektronických postupov, zjednodušiť postupy na získanie a uplatňovanie štatútu schváleného subjektu.

4.10. Mala by sa podporovať spolupráca s ostatnými ministerstvami a medzi inými aj s národnými výkonnými subjektmi zodpovednými za túto oblasť, s cieľom čo najviac znížiť zaťaženie obchodných subjektov, vrátane administratívneho. EHSV v tejto súvislosti odporúča zohľadniť základné zásady IMI. Či už sa nakoniec pôjde cestou harmonizácie, colnej spolupráce, alebo sa oba tieto prístupy spoja, návrhy by mali vychádzať z najlepších osvedčených postupov a nie z európskeho priemeru.

⁽⁵⁾ Ú. v. ES L 82, 22.3.1997, s. 1.

4.11. EHSV žiada, aby sa pri navrhovaní a rozvoji stratégie zohľadnili budúce zmeny nariadenia (ES) č. 515/97 o vzájomnej pomoci v colných záležitostiach (návrh COM(2013) 796), keďže stratégia i nariadenie sa zameriavajú na veľmi podobné otázky.

4.12. EHSV zdôrazňuje, že je nevyhnutné viac zviditeľniť pilotné projekty a podporovať ich realizáciu, a tak podnecovať záujemcov, aby sa viac zapájali. Mohlo by to uľahčiť súkromné investície, ktoré by sa takto mohli využiť aj na podporu inovácie prostredníctvom stratégie uvedenej v oznámení.

5. Konkrétne pripomienky

5.1. V súvislosti s činnosťami, ktoré Komisia nazýva činnosťami na podporu a rozvoj medzinárodných noriem a štandardov a na ktoré sa poukazuje v bode 3.1.1, by sa malo presadzovať vytvorenie predpisov, ktoré by stanovovali colnú pečať umožňujúcu kontroly prostredníctvom automatických systémov a ktoré by boli súčasťou rámca predpisov Svetovej colnej organizácie s cieľom zabezpečiť a uľahčovať celosvetový obchod (SAFE).

5.2. V stratégii sa nespomína ani riziko podvodu v súvislosti s informáciami, ani možnosť „zneužitia“ dobrého mena (tzv. *identity tag*). Riadenie rizika by malo colným orgánom pomôcť odhaľovať podvody v súvislosti s informáciami a zneužívaním dobrého mena, a tak zabrániť dovozu falšovaných a nebezpečných výrobkov.

5.2.1. Napriek tomu, že Komisia to už spomína v súvislosti s cieľom 6, výbor trvá na tom, aby sa jasnejším spôsobom povoľovali pilotné projekty zamerané na inováciu kontrolných systémov – samozrejme so zreteľom na splnenie určitých podmienok – a aby sa v prípade pozitívnych výsledkov umožnilo aj ich ďalšie používanie.

5.3. Podľa Európskej komisie nová stratégia umožní efektívnejšie riadiť narastajúci objem obchodu a čoraz komplexnejší medzinárodný dodávateľský reťazec (bod 3.1), čo by malo znamenať efektívnejšie riadenie, vďaka ktorému by sa mohol zlepšiť dodávateľský reťazec.

5.4. EHSV ľutuje, že v predloženej stratégii sa Komisia zameriava len na spoluprácu medzi členskými štátmi a Komisiou, a neprihliada na odporúčania uvedené v predchádzajúcich stanoviskách, ktoré zdôrazňujú nevyhnutnosť spolupracovať s hospodárskymi subjektmi.

V Bruseli 18. februára 2015

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o požiadavkách na emisné limity a typové schválenie spaľovacích motorov necestných pojazdných strojov“

[COM(2014) 581 final – 2014/0268 (COD)]

(2015/C 251/06)

Samostatný spravodajca: Brendan BURNS

Európsky parlament (12. novembra 2014) a Rada (19. februára 2015) sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o požiadavkách na emisné limity a typové schválenie spaľovacích motorov necestných pojazdných strojov“

COM(2014) 581 final – 2014/0268 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 2. februára 2015.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 505. plenárnom zasadnutí 18. a 19. februára 2015 (schôdza z 18. februára 2015) prijal 164 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 3 sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Odporúčania

1.1. Vzhľadom na skutočnosť, že zavedenie skúšobných zariadení a rozvoj skúšobných postupov na „emisie z motorov v prevádzke“ predstavuje novú koncepciu pre necestné pojazdné stroje, EHSV odporúča vypracovať podrobné pilotné programy pre všetky typy motorov a strojov s cieľom zistiť, či je možné namontovať potrebné nástroje. V týchto štúdiách by sa taktiež malo zväziť, či je potrebné, aby sa motor používaný v stroji testoval na skúšobnom zariadení, ak sa preukáže, že meranie realizované priamo v strojoch by mohlo byť komplikované.

1.2. Vzhľadom na obavy o verejné zdravie v súvislosti s nanočasticami vznikajúcimi v dôsledku spaľovacích procesov a na vysokú úroveň ochrany, ktorú je možné dosiahnuť prostredníctvom realizácie navrhovanej V. fázy pre spaľovacie motory necestných pojazdných strojov, ako aj so zreteľom na konsenzus týkajúci sa návrhu Komisie, na ktorom sa dohodli všetky zainteresované strany vrátane výrobcov motorov, EHSV navrhuje, aby sa nariadenie urýchlene prijalo. Vďaka intenzívnej interakcii v prípravnej fáze so všetkými zúčastnenými stranami (vrátane zástupcov odvetvia a MVO) v návrhu Komisie sa uznávajú rôzne technológie, ktoré sú dostupné pre kontrolu emisií v závislosti od veľkosti motora a cyklu spaľovania.

2. Základná zásada koncepcie

2.1. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) zastáva názor, že zníženie objemu škodlivých emisií oxidu uhľohnatého, oxidov dusíka, uhlíkovdých a pevných častíc z motorov určených pre poľnohospodárske a lesné traktory je dôležitým krokom k dosiahnutiu cieľov kvality ovzdušia v EÚ.

2.2. EHSV je takisto presvedčený, že predkladané právne predpisy prospešné pre ľudské zdravie a životné prostredie musia byť založené na rozsiahlych technických, ekonomických a praktických návrhoch.

3. Súvislosti

3.1. Definícia necestných pojazdných strojov zahŕňa veľký počet rôznych typov strojov a spaľovacích motorov. Tieto motory sú namontované v ručne držaných zariadeniach, ako aj v kolesových a koľajových strojoch. Používajú sa v stavebníctve, poľnohospodárstve, baníctve, na železničiach, vo vnútrozemskej vodnej doprave a v mnohých iných priemyselných odvetviach. Emisné limity pre tieto motory sú v súčasnosti stanovené v smernici 97/68/ES. Nové emisné stupne boli naposledy zavedené pri zmene smernice v roku 2004. Záver Európskej komisie je taký, že tieto hodnoty už neodrážajú aktuálny stav technológie, a preto sa limity týkajúce sa necestných pojazdných strojov môžu zosúladiť s emisnými limitmi pre cestné vozidlá (napr. autobusy a nákladné vozidlá/kamióny).

3.2. Na prispôsobenie cestnej technológie pre motory a zariadenia v necestných pojazdných strojoch však bude potrebný značný vývoj a zdroje. V návrhu Komisie sú preto stanovené „automobilové úrovne“ prahových hodnôt pre prípady, ak je už technológia vyspelá, a na iných miestach sa navrhujú prahové hodnoty EPA, ktoré sa už uplatňujú v legislatíve USA, ktoré v tomto odvetví dosiahli značný pokrok.

3.3. Na rozdiel od diaľničných emisných predpisov, v rámci ktorých sa rozlišuje medzi predpismi pre najmenšie a najväčšie vozidlá a na motocykle, ľahké úžitkové vozidlá a ťažké úžitkové vozidlá sa uplatňujú osobitné predpisy, návrh nariadenia pre necestné stroje je paušálnym návrhom a zahŕňa širokú škálu siahajúcu od strojov a zariadení s výkonom motora menším ako 8 kW až po stroje a zariadenia s výkonom motora približne 3 500 kW. Zahrnuté budú všetky zdvihové objemy valcov od zlomku jedného litra až po viac ako 100 litrov na valec.

3.4. Motory v necestných pojazdných strojoch pracujú za iných podmienok ako motory namontované v cestných vozidlách. Väčšina necestných pojazdných strojov nefunguje ako nákladné vozidlo, ktoré dosiahne maximálny výkon až po určitom čase po naštartovaní. Necestné pojazdné stroje väčšinou okamžite dosahujú maximálny výkon, potom nasleduje krátka stacionárna fáza, opäť maximálny výkon a zastavenie. Tento cyklus sa následne opakuje. Ide o bežné podmienky fungovania väčšiny necestných pojazdných strojov. Tento chod sa líši od takmer konštantných hodnôt otáčok motorov a výkonu cestných vozidiel.

3.5. Počas procesu prispôsobovania motorov v necestných pojazdných strojoch treba zohľadniť tieto otázky:

- konštrukčné zmeny s cieľom odolávať príslušným podmienkam mimo ciest, vrátane dlhodobého vystavenia agresívnejšiemu prostrediu, vysokému nárazovému zaťaženiu a vibráciám v porovnaní s cestnými vozidlami používanými na rovných diaľniciach,
- zmena (konfigurácie) fyzického tvaru a veľkosti, ktorá bude potrebná, aby sa rôzne druhy necestných pojazdných strojov zmestili do im určených priestorov a zodpovedali požiadavke minimalizovať celkový rozsah systémov dodatočnej úpravy,
- široká škála pracovných/záťažových cyklov, počas ktorých musia systémy dodatočnej úpravy fungovať účinne, vrátane rýchleho prechodového zaťaženia,
- zabezpečiť vhodnú tepelnú a chemickú rovnováhu výfukového systému v záujme účinnej prevádzky systému dodatočnej úpravy, vrátane regenerácie filtrovania tuhých častíc za rôznych podmienok,
- opätovná optimalizácia motora a systému dodatočnej úpravy s cieľom zabezpečiť prijateľný prechodový jav a minimalizovať spotrebu paliva a činidla.

4. Problémy

4.1. V odporúčaní Komisie sa uvádza, že sa budú monitorovať „emisie z motorov v prevádzke“ a navrhujú sa „pilotné programy s cieľom vypracovať vhodné skúšobné postupy.“ Je dôležité overiť realizovateľnosť namontovania prenosných systémov merania emisií (PEMS) do malého počtu strojov, ktoré výrobcovia motorov vyberú ako typické príklady pre používanie ich výrobkov. V tomto právnom predpise sa neuvažuje o trvalom namontovaní do všetkých strojov.

4.2. Harmonogram zavedenia V. fázy uvedený v návrhu Komisie EÚ bude možné dodržať len vtedy, ak sa včas prijme príslušná legislatíva. Ak by v rozhodovacom procese došlo k akémukoľvek významnému meškaniu, nezostane čas na dokončenie vývoja produktu a na realizáciu všetkých schválení typu.

V Bruseli 18. februára 2015

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o fungovaní európskych orgánov dohľadu (ESA) a európskeho systému finančného dohľadu (ESFS)“

COM(2014) 509 final

a „Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o poslaní a organizácii Európskeho výboru pre systémové riziká (ESRB)“

COM(2014) 508 final

(2015/C 251/07)

Spravodajca: Carmelo CEDRONE

Európska komisia sa 8. augusta 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Správu Komisie Európskemu parlamentu a Rade o fungovaní európskych orgánov dohľadu (ESA) a európskeho systému finančného dohľadu (ESFS)“

COM(2014) 509 final

a

„Správu Komisie Európskemu parlamentu a Rade o poslaní a organizácii Európskeho výboru pre systémové riziká (ESRB)“

COM(2014) 508 final.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. februára 2015.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 505. plenárnom zasadnutí 18. a 19. februára 2015 (schôdza z 18. februára 2015) prijal 166 hlasmi za, pričom 5 členov hlasovalo proti a 11 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. Výbor víta informácie, ktoré poskytla Komisia⁽¹⁾, a súhlasí s tým, že je potrebné prijať nápravné opatrenia zamerané na zlepšenie fungovania európskeho systému finančného dohľadu (ESFS). Domnieva sa tiež, že je potrebné podporiť systematický prístup v strednodobom až dlhodobom horizonte a urýchliť prípravu štrukturálnych riešení s cieľom racionalizovať prácu európskych orgánov dohľadu (ESA). Výbor považuje za veľmi dôležité, aby bol nový rámec dohľadu a regulačný rámec schopný zabezpečiť stabilitu finančného systému a rast – podľa anticyklických noriem – a brániť asymetrickému rastu tieňového bankovníctva.

1.2. Výbor sa domnieva, že je potrebné zvýšiť účinnosť Európskeho výboru pre systémové riziká (ESRB) a ESA. V tejto súvislosti pokladá za potrebné dôkladné prehodnotenie regulačnej úlohy ESA a konkrétne uplatňovanie analýzy **nákladov a prínosov štruktúr, riadenia a rozhodovacích procesov**, ktoré prijali ESRB a ESA, a vylepšovanie operačných nástrojov, ktoré majú k dispozícii, a racionalizáciu celkovej štruktúry ESFS.

1.3. Výbor sa domnieva, že tieto opatrenia by sa mali v prvom rade zameriavať na **minimalizovanie pro-cyklického vplyvu dohľadu a konfliktov záujmov** medzi EÚ a členskými štátmi, na **optimalizovanie pomeru medzi nákladmi a ziskom** v rámci štruktúry dohľadu, a na **ochranu spotrebiteľov** pred prípadnými nekalými praktikami sprostredkovateľov. Výbor sa domnieva, že v súčasnom znení stále zostávajú nezodpovedané dve otázky:

- a) či nový mechanizmus dohľadu môže znamenať nadmernú reguláciu, ktorá by mala negatívny vplyv na bezproblémové fungovanie a náklady riadenia bánk;

⁽¹⁾ COM(2014) 508 final a COM(2014) 509 final, 8. septembra 2014.

b) či dokáže zabrániť alebo aspoň zmenšiť riziko novej krízy a zvýšiť efektivitu, bezpečnosť a transparentnosť finančného systému a tým ochrániť klientov/spotrebiteľov.

1.4. **So zreteľom na ESRB** a jeho riadenie, výbor víta návrh Komisie potvrdiť **vo funkcii predsedu prezidenta ECB** a zaviesť **novú funkciu výkonného riaditeľa** s operačnými úlohami a prepojením medzi predsedom a generálnou radou a pritom zohľadniť aj možné konflikty záujmov. Pokiaľ ide o potrebu nového kvalitatívneho a kvantitatívneho vymedzenia orgánov ESRB, výbor, aj keď ho považuje za vhodné, sa domnieva, že je potrebné uskutočniť diskusia zameranú na zabezpečenie reprezentatívnosti členských štátov v rámci generálnej rady a posilnenie nezávislosti členov výboru pre vedecké otázky.

1.5. V súvislosti s úlohami a procesmi, ktoré prijal ESRB, sa výbor domnieva, že je nevyhnutné zaviesť formy **koordinácie medzi ESRB, ECB a JMD**, a zdôrazniť osobitosti ESRB, pokiaľ ide jednak o jeho schopnosť zastupovať aj krajiny, ktoré nepoužívajú euro ako svoju menu, ako aj o jeho právomoci rozšírené na finančný systém ako celok. EHSV sa zasadzuje za väčšie **zapojenie ESRB do legislatívneho procesu** v oblasti súvisiacich s jeho kompetenciami a za užšiu koordináciu s ESA.

1.6. Pokiaľ ide o ESA, výbor pokladá za vhodné vykonať zmeny s cieľom zabezpečiť prijatie ustanovení v záujme EÚ; v tejto súvislosti sa výbor domnieva, že je potrebné **vybaviť ESA riadením, ktoré umožní účinne využívať partnerské konzultácie a povinné zmierovacie konanie (binding mediation) s cieľom zabezpečiť súlad systémov a presadenie spoločnej kultúry dohľadu.**

1.7. Pokiaľ ide o normatívnu úlohu ESA, výbor sa domnieva, že by ju mali sprevádzať transparentnejšie postupy (aj v súvislosti s verejnými konzultáciami zo strany príslušných orgánov) zamerané na **väčšie zapojenie zástupcov spotrebiteľov a pracovníkov sektora**; okrem toho sa domnieva, že je potrebné **väčšie zapojenie ESA do procesu definovania primárnych predpisov**. Väčšia koordinácia medzi ESA, týmito orgánmi a ESRB, by mala byť výsledkom posilnenia **úlohy spoločného výboru.**

1.8. Výbor sa domnieva, že treba **racionalizovať štrukturálne náklady a organizáciu ESA**; túto racionalizáciu by mal sprevádzať proces transparentného preberania zodpovednosti zameraného na logistickú a funkčnú racionalizáciu.

1.9. Výbor sa domnieva, že by bolo užitočné, aby ESFS v záujme zlepšenia schopnosti predvídať finančné riziká vybudoval účinnú interakciu s ostatnými národnými a medzinárodnými inštitúciami, ktorá by umožnila riadiť systémové riziká spoločne.

1.10. *Zhrnutie návrhov výboru*

1.10.1. *Jednotný trh*: podpora opatrení na uľahčenie koordinácie ESFS s novými organizáciami JMD a jednotného mechanizmu riešenia na podporu rozvoja efektívneho a účinného európskeho systému dohľadu.

1.10.2. *Zjednodušenie, transparentnosť a efektivnosť*: racionalizácia regulačnej úlohy inštitúcií ESFS v záujme zjednodušenia právnych predpisov a zvýšenia transparentnosti a efektivnosti postupov.

1.10.3. *Riadenie*: podpora strednodobej stratégie na uskutočnenie procesu organizačnej a funkčnej konsolidácie orgánov dohľadu, čo umožní dosiahnuť úspory z rozsahu a sortimentu zvážením možnosti zavedenia jediného sídla a prijatia modelu dvojitého vrcholu.

1.10.4. *EMÚ*: podpora mechanizmov na podporu priorít krajiny eurozóny s osobitným dôrazom na bankový trh a mechanizmus jednotného dohľadu, ktorý stanoví osobitné podmienky prístupu krajín, ktoré nepatria k eurozóne.

1.10.5. EHSV sa nazdáva, že na základe údajov uvedených v tomto stanovisku:

- a) výbor pre vedecké otázky ESRB a príslušné výbory alebo skupiny expertov ESA – po získaní stanoviska skupiny zainteresovaných strán – urýchlene predložia konkrétne návrhy na zlepšenie;
- b) Európska komisia by mala súčasne posúdiť vykonateľnosť štrukturálnejších riešení organizácie ESFS a spôsobov financovania orgánov.

2. Súvislosti

2.1. Hospodárska a finančná kríza v Európe ukázala, že je nutné prepracovať rámec dohľadu nad bankovými a finančnými sprostredkovateľmi a príslušných pravidiel; veľký dôraz sa kladie na funkčnosť ESFS a efektívnosť opatrení inštitúcií, ktoré ho tvoria.

2.2. Na základe odporúčaní z De Larosièrovej správy z roku 2009⁽²⁾ Komisia predložila celý balík opatrení na posilnenie vzájomného prepojenia a koordinácie medzi vnútroštátnymi orgánmi dohľadu a zvýšenie významu makroprudenciálneho dohľadu.

2.3. V januára 2010 EHSV vypracoval stanovisko na tému nariadení o zriadení ESRB a ESA⁽³⁾. V tomto stanovisku EHSV opätovne zdôraznil význam jednotného systému dohľadu nad finančným systémom Európskej únie a predložil konkrétne pripomienky týkajúce sa zmeny v nariadení o zriadení ESRB a ESA.

2.4. Európsky parlament a Rada zriadili v roku 2010 osobitnými nariadeniami Európsky výbor pre systémové riziká (ESRB) a tri európske orgány dohľadu (ESA) – Európsky orgán pre bankovníctvo (EBA), Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA) a Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (ESMA), ktoré spolu so Spoločným výborom európskych orgánov dohľadu a ESRB tvoria Európsky systém finančného dohľadu (ESFS).

2.5. ESFS začal svoju činnosť v januári 2011; v nariadeniach o inštitúciách ESFS⁽⁴⁾ je stanovená povinnosť Komisie zverejniť správu o činnosti ESFS a ESA v priebehu prvých troch rokov činnosti, ktorú začali v januári 2011.

2.6. S cieľom vykonávať svoj mandát Komisia uskutočnila verejné vypočutie (mája 2013) a verejnú konzultáciu (apríl – júl 2013) zamerané na preskúmanie ESFS.

2.7. Na základe výsledkov zapojenia zainteresovaných strán, sebahodnotenia ESA⁽⁵⁾, uznesenia Európskeho parlamentu z marca 2014 o revízii ESFS⁽⁶⁾ a štúdií MMF⁽⁷⁾ a Európskeho parlamentu⁽⁸⁾ Komisia predložila dve samostatné správy o ESRB, ESA a ESFS.

3. Všeobecné pripomienky

3.1. Toto stanovisko na tému správ Komisie o práci ESRB a ESA vzniká na základe hodnotenia činnosti, ktorú vykonávajú ESRB a ESA, a urýchlenia procesu jednotného dohľadu v minulom roku.

3.2. Výbor sa už niekoľkokrát vyjadril v prospech ESFS a opätovne vyjadruje uznanie za činnosť, ktorú vykonávali ESRB a ESA počas prvých troch rokov existencie.

3.3. Možnosti zlepšenia fungovania Európskeho systému orgánov pre finančný dohľad boli nájdené tak na úrovni organizácie a riadenia, ako aj na úrovni procesov a operačných nástrojov; EHSV súhlasí s oblasťami možných opatrení, o ktorých hovorí Komisia vo svojich správach; okrem toho pripomína, že je potrebné prijať strednodobú systémovú víziu, a zdôrazňuje, že je potrebné podporiť návrhy týkajúce sa ochrany spotrebiteľov a pracovníkov.

⁽²⁾ Správa skupiny na vysokej úrovni pre finančný dohľad z 25. februára 2009, s. 25: http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/de_larosiere_report_en.pdf

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 339, 14.12.2010, s. 34-40.

⁽⁴⁾ Nariadenia EÚ: č. 1092/2010, č. 1093/2010, č. 1094/2010, č. 1095/2010 z 24. novembra 2010, Ú. v. EÚ L 331, 15.12.2010, s. 12.

⁽⁵⁾ Spoločný výbor (JC 2012 100), Sebahodnotiaca správa európskych orgánov dohľadu, 21. decembra 2012 (neverejná).

⁽⁶⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu z 11. marca 2014 s odporúčaniami pre Komisiu o preskúmaní ESFS.

⁽⁷⁾ MMF – Program posúdenia finančného sektora na úrovni EÚ, marec 2013.

⁽⁸⁾ PE 507.490 (o ESRB) a PE 507.446 (o ESA), október 2013.

3.4. EHSV sa domnieva, že fungovanie výboru ESRB ukázalo, že je potrebné preskúmať možnosti iného kvalitatívno- kvantitatívneho zloženia jeho orgánov – generálnej rady, riadiaceho výboru, poradného výboru pre technické otázky a vedeckého výboru – a vymedziť možnosti vymenovania druhého predsedu výboru, vzhľadom na to, že prvé funkčné obdobie sa skončí v decembri 2015. V rámci tohto procesu bol zistený určitý priestor na zlepšenie tak z hľadiska zapojenia výboru do legislatívneho procesu, ako aj z hľadiska časového priebehu vnútorných rozhodovacích procesov.

3.5. EHSV sa domnieva, že fungovanie ESA poskytlo príležitosť na prehodnotenie úlohy v oblasti regulácie a dohľadu, posilnenie úlohy v oblasti ochrany spotrebiteľov a preskúmanie zloženia orgánov s cieľom lepšie vyvážiť záujmy Únie so záujmami jednotlivých krajín. Celková štruktúra dohľadu bola predmetom možného prehodnotenia tak z hľadiska mechanizmov financovania rôznych orgánov, ako aj logistickej štruktúry a modelu dohľadu. V tejto súvislosti sa dostáva do popredia otázka organizačnej racionalizácie z hľadiska funkcií a oblastí zodpovednosti.

4. Konkrétne pripomienky

4.1. Európsky výbor pre systémové riziká (ESRB)

4.1.1. Výbor sa domnieva, že ESRB môže aj naďalej zohrávať významnú úlohu pri predchádzaní systémovým rizikám, a to aj vďaka zavedeniu jednotného mechanizmu dohľadu (SSM), minimálne z troch dôvodov, ktorými sú: a) prijatie spoločného dohľadu si vyžaduje väčšiu koordináciu aj medzi inými finančnými tržmi než je bankový trh; b) dohľad nad veľkými systémovo významnými bankovými skupinami posilňuje úlohu ESRB aj z hľadiska interakcie s ECB; c) účasť zástupcov krajín eurozóny a krajín, ktoré nepatria k eurozóne, v ESRB dáva výboru možnosť vykonávať stabilizačnú funkciu, ktorá ovplyvňuje aj premenné mimo menovej únie. V takejto situácii sa očakáva, že zmeny riadenia a interných postupov by mohli zlepšiť fungovanie ESRB a jeho interakciu s ESA a ECB.

4.1.2. Výbor je za zmenu kvalitatívneho a kvantitatívneho zloženia orgánov ESRB; považuje však za vhodné posúdiť vplyv, ktorý môže mať riešenie spočívajúce v znížení počtu členov generálnej rady na zastúpenie členských štátov. Možné zníženie počtu členov rady by malo byť sprevádzané vytvorením tematických pracovných skupín a výborov. Výbor sa okrem toho domnieva, že je potrebné zachovať vyvážené zastúpenie rôznych zainteresovaných subjektov aj posilnením úlohy výboru pre vedecké otázky; z tohto hľadiska sa návrh spojiť tento výbor s poradným výborom pre technické otázky nezdá byť vhodný.

4.1.3. Výbor sa domnieva, že väčší vplyv činnosti ESRB sa môže dosiahnuť uplatnením možnosti, ktorú navrhla Komisia, potvrdiť predsedníctvo ESRB prezidentovi ECB, a zaviesť novú funkciu výkonného riaditeľa s operačnými úlohami a prepojením medzi predsedom a generálnou radou.

4.1.4. Výbor sa domnieva, že je potrebné zlepšiť zapojenie a ESRB do zákonodarného procesu zavedením priamych mechanizmov na konzultácie s ESRB pred prijatím legislatívnych návrhov v oblasti kompetencií. V tejto súvislosti výbor podporuje myšlienku formálnej účasti zástupcu ESRB na rokovaní rady ECOFIN a Hospodárskeho a finančného výboru (EFC) v súlade s postupmi a podmienkami, ktoré budú stanovené.

4.1.5. Účinnosť činnosti ESRB sa musí zvýšiť vďaka jednoduchšiemu a rýchlejšiemu rozhodovaciemu procesu; výbor sa domnieva, že by bolo vhodné vyzvať ESRB, aby poveril výbor pre vedecké otázky sebahodnotením svojho vnútorného procesu s cieľom navrhnúť alternatívny a funkčnejší model dynamiky finančného systému. Výbor sa tiež domnieva, že je potrebné, aby ESRB prijal postupy zamerané na posilnenie opatrení nadväzujúcich na varovania a odporúčania.

4.1.6. Konanie ESRB sa musí opierať o intenzívnejšiu interakciu s inými európskymi orgánmi, najmä s rôznymi ESA; výbor sa domnieva, že je potrebné žiadať od ESRB, aby urýchlene predložil návrh, v ktorom stanoví formy komunikácie a výmeny údajov medzi rôznymi inštitúciami ESFS. Výbor tiež zdôrazňuje, že je potrebné zaviesť určité formy koordinácie medzi ESRB a novozaloženými národnými orgánmi makroprudenciálneho dohľadu, aby sa okrem iného zabránilo duplicitě zastúpenia v ESRB. Výbor sa domnieva, že je potrebné vytvoriť základ pre plodnú interakciu medzi ESRB a ECB vzhľadom na nové právomoci v oblasti makroprudenciálneho dohľadu, ktoré boli priznané Európskej centrálnej banke.

4.2. Európske orgány dohľadu (ESA) a európsky systém finančného dohľadu (ESFS)

4.2.1. Výbor sa domnieva, že lepšie fungovanie ESA by malo vždy zahŕňať zmeny a doplnenia existujúceho inštitucionálneho a operačného rámca. Za potrebné považuje najmä opatrenia na zlepšenie efektívnosti jeho funkcie v oblasti regulácie, ochrany spotrebiteľov, riadenia a jeho postupov; nápravné opatrenia sú potrebné aj v prípade mechanizmov financovania rôznych orgánov a ich organizačnej štruktúry.

4.2.2. Funkciu v oblasti regulácie musia sprevádzať transparentnejšie postupy, ktoré zabezpečia primeranejší časový rámec jednotlivých fáz verejných konzultácií a hodnotení vplyvu a sklbia štatisticko-účtovný prístup s kvalitatívnym prístupom; výbor sa domnieva, že ESA by mali stanoviť účinné mechanizmy interakcie s organizáciami zastupujúcimi spotrebiteľov a pracovníkov sektora. Výbor sa domnieva, že je potrebné väčšie zapojenie ESA do procesu definovania primárnych predpisov; výbor pokladá za nevyhnutné vytvoriť transparentný mechanizmus konzultácií ESA pred prijímaním legislatívnych návrhov v príslušnej oblasti, ktorý by Parlamentu a Komisii uľahčil hodnotenie vplyvu príslušných opatrení a prijímanie usmernení o časovom rámci a efektívnom zavádzaní týchto opatrení. Výbor je však priaznivo naklonený možnosti formálnej účasti predsedov ESA na zasadnutiach Rady ECOFIN.

4.2.3. Výbor podporuje výzvu Komisie, aby ESA posilnili, v rámci súčasného riadenia, funkcie a mechanizmy na zabezpečenie prijímania včasných opatrení na základe záujmu EÚ ako celku. Po prvé, je nutné zlepšiť mechanizmus na urovnávanie sporov medzi vnútroštátnymi orgánmi tým, že sa objasní jeho súčasné fungovanie a posúdia prípadné nápravné opatrenia.

4.2.4. EHSV sa domnieva, že v strednodobom horizonte by bolo užitočné posúdiť nápravné opatrenia v oblasti štruktúry súčasného riadenia ESA vyvolané posilňovaním nezávislých zastúpení na rôznych úrovniach rozhodovania.

4.2.5. Pri činnosti každého jednotlivého orgánu dohľadu musí byť možnosť väčšej koordinácie s činnosťou ostatných ESA; výbor sa domnieva, že by bolo užitočné, keby ESA vytvorili výbor alebo skupinu expertov, ktorá by urýchlene vykonala sebahodnotenie zamerané na zlepšenie mechanizmu partnerských hodnotení, posilnenie úlohy spoločného výboru a vypracovanie jasných postupov koordinovania a výmeny údajov. EHSV sa domnieva, že by bolo vhodné uložiť ESA povinnosť urýchlene racionalizovať vlastnú činnosť, a predkladá odporúčania pre možnú reorganizáciu právomocí pridelených jednotlivým orgánom a spoločnému výboru.

4.2.6. Koordinácia medzi ESA musí mať možnosť využívať rovnocenný systém funkcií a právomocí. Výbor sa domnieva, že by bolo vhodné všetkým ESA umožniť vykonávanie záťažových testov na základe modelu Európskeho orgánu pre bankovníctvo (EBA). Koordinácia medzi orgánmi dohľadu by mala náležite zohľadňovať odlišný stupeň integrácie a harmonizácie rôznych oblastí pod dohľadom na úrovni EÚ.

4.2.7. Výbor víta, že Komisia kladie dôraz na nutnosť užšej spolupráce ESA v oblasti ochrany spotrebiteľov s osobitným zameraním na povahu ponúkaných produktov a ich súlad s profilom klientov; zároveň by bolo potrebné posilniť opatrenia na podporu vzdelávania v oblasti financií. Okrem toho považuje za potrebné explicitne rozšíriť rozsah úlohy ESA aj na ochranu pracovníkov príslušného sektora, najmä v súvislosti s vplyvom, ktorý majú modely predaja a štruktúry odmeňovania, ktoré používajú finanční sprostredkovatelia. V tejto súvislosti navrhuje, aby orgány prijali etický kódex týkajúci sa ich činnosti a výročne uverejňovali spoločnú správu ESA v oblasti ochrany spotrebiteľov a pracovníkov. Výbor sa domnieva, že v týchto oblastiach by mal spoločný výbor zohrávať prvoradú úlohu, zameranú na zosúladenie noriem v oblasti ochrany spotrebiteľa a pracovníkov príslušného sektora vo všetkých oblastiach právomoc jednotlivých orgánov.

4.2.8. Úlohy zverené ESA a najnovšie usmernenia finančných trhov vyžadujú posilnenie:

- a) právomocí ESA – a ich koordinácie – v oblasti inkluzívnych financií, najmä mikroúveru a sociálne zodpovedného investovania (impact investing), a to aj prostredníctvom väčšej účasti odborníkov a zástupcov priemyslu vo vedeckom výbore ESRB a skupinách zainteresovaných strán ESA;

b) úlohy spoločného výboru a prijatie účinných a rýchlych postupov týmto výborom, ako aj posilnenie prítomnosti pracovníkov ESA v prípravných orgánoch.

4.2.9. Pokiaľ ide o spôsoby financovania ESA, výbor sa domnieva, že prechod na model financovania založený na súkromných zdrojoch by sa mal posudzovať na základe dôkladnej analýzy výhod i možných problémov. Výbor navrhuje, aby možnosť zvýšiť podiel rozpočtov ESA pozostávajúci z provízií a poplatkov bolo možné považovať za prechodnú, aby sa vzťahovala na päťročné obdobie a aby sa príslušné vyššie náklady vyrovnávali z prípadných dodatočných zdrojov pridelených ESA; výbor vyzýva Komisiu, aby v prechodnom päťročnom období vykonala hodnotenie vplyvu aj s cieľom posúdiť alternatívne mechanizmy financovania, ktoré by mohli znížiť riziko duplicity prostriedkov vynaložených na dohľad a zabrániť prenosu nákladov na konečných spotrebiteľov.

4.2.10. Udržateľnosti ESA môže napomôcť racionalizácia nákladov v dôsledku logistickej reorganizácie. Výbor víta možnosť, ktorú navrhla Komisia, zriadiť jedno sídlo pre ESA, aj vzhľadom na vyššiu efektívnosť dialógu a koordinácie medzi orgánmi.

4.2.11. Výbor sa domnieva, že logistická a operačná racionalizácia úzko súvisí s príslušným modelom dohľadu; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby zo strednodobého hľadiska posúdila možnosť prehodnotiť štruktúru európskeho dohľadu a vylepšila ju vzhľadom na tri premenné – funkcie, trhy a sprostredkovateľov – a prípadne zvažila prijatie binárnej schémy (modelu dvojitého vrcholu).

4.2.12. EHSV sa nakoniec domnieva, že je potrebné posilniť demokratický systém kontroly a monitorovania činností, ktoré vykonávajú ESRB a ESA.

V Bruseli 18. februára 2015

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zelená kniha – Maximálne využitie európskeho tradičného know-how: možné rozšírenie ochrany zemepisných označení Európskej únie na nepoľnohospodárske výrobky“

[COM(2014) 469 final]

(2015/C 251/08)

Spravodajkyňa: Kathleen WALKER-SHAW

Európska komisia sa 1. októbra 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument

„Zelená kniha – Maximálne využitie európskeho tradičného know-how: možné rozšírenie ochrany zemepisných označení Európskej únie na nepoľnohospodárske výrobky“

COM(2014) 469 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 2. februára 2015.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 505. plenárnom zasadnutí 18. a 19. februára 2015 (schôdza z 18. februára 2015) prijal 155 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV podporuje rozšírenie ochrany zemepisných označení (ZO) na nepoľnohospodárske výrobky prostredníctvom jednotnej právnej úpravy na úrovni EÚ, ktorá bude podľa jeho názoru poskytovať cennú a potrebnú ochranu podnikom, ktoré preukázateľne stimulujú hospodársky rast a inovácie a poskytujú dobre platené pracovné miesta vyžadujúce vysokú kvalifikáciu.

1.2 EHSV odporúča, aby sa po zohľadnení výsledkov posúdenia vplyvu podporil dobrovoľný systém ZO a tiež povinné označovanie pôvodu spotrebiteľských výrobkov podľa balíka o bezpečnosti výrobkov, a tak sa zabezpečila väčšia vysledovateľnosť, transparentnosť a informovanosť spotrebiteľov a výrobcom z celej EÚ sa uznalo miesto pôvodu.

1.3 Tento systém by mal čo najviac nadväzovať na existujúci rámec pre poľnohospodárske a potravinárske výrobky, aby sa zachovali jednotné systémy registrácie, ochrany, monitorovania a presadzovania a zabránilo sa zneisteniu úradov a spotrebiteľov. Mal by tiež zaručiť rovnakú úroveň ochrany a záruk podľa obchodných aspektov práv duševného vlastníctva (TRIPS), akej sa dostáva poľnohospodárskym a potravinárskym výrobkom.

1.4 Podniky využívajúce zemepisné označenia a iné duševné vlastníctvo vo všeobecnosti veľa investujú do kvalifikačnej prípravy na vysokej úrovni a mali by sa podporovať pri ochrane ich výrobkov a know-how, čo im umožní nasmerovať investície do pozitívnej kvalifikačnej prípravy a rozvoja sociálneho kapitálu namiesto súdnych konaní na svoju obranu.

1.5 EHSV sa domnieva, že je potrebný formálny proces registrácie. Registrácia by mala byť platná na dobu neurčitú, aby sa predišlo byrokracii a nákladom, no mala by byť predmetom neustáleho monitorovania a presadzovania s cieľom zaistiť, že výrobky budú naďalej spĺňať kritériá tohto štatútu. Mal by existovať aj postup na výmaz z registra v oprávnených prípadoch.

1.6 Proces registrácie by mal byť transparentný a nezávislý, pokiaľ možno verejne financovaný a riadený a tiež bezplatný. Ak sa rozhodne o zavedení poplatku, ten by mal byť veľmi nízky, aby nepôsobil ako odstrašujúci prostriedok proti zápisu a aby nevzniklo riziko, že sa náklady prenesú na spotrebiteľov. Registrácia by sa mala uskutočniť v rámci pevne stanoveného harmonogramu, aby sa zabránilo zdĺhavéj byrokracii a neistote pre podniky a spotrebiteľov, pričom primeranou lehotou sa javí byť 18 mesiacov. EHSV odporúča, aby sa návrhy malých a stredných podnikov ako predísť dodatočným nákladom použili pri usmernení uplatňovania systému.

1.7 Dôležitá je ochrana miesta pôvodu a s tým spojené otázky dedičstva, tradícií, kvality, špecifikácií výrobu, remeselnej zručnosti a know-how. Vyžaduje sa silné prepojenie medzi výrobkom a miestom pôvodu. EHSV sa domnieva, že kombinovaný prístup prijatý pre poľnohospodárske výrobky – chránené označenie pôvodu (CHOP) a pružnejšie chránené zemepisné označenie (CHZO) – by zaistil inkluzívne pokrytie výrobkov, ktoré potrebujú ochranu.

1.8 EHSV sa domnieva, že vzťah medzi systémom zemepisných označení pre nepoľnohospodárske výrobky a právom v oblasti ochranných známkov by sa mal vymedziť podobným spôsobom, aký sa v súčasnosti uplatňuje na poľnohospodárske výrobky, čím by sa zabezpečila kontinuita pri všetkých výrobkoch a predišlo sa zmätku.

2. Kontext a úvod

2.1 Zelená kniha na tému „Maximálne využitie európskeho tradičného know-how: možné rozšírenie ochrany zemepisných označení Európskej únie na nepoľnohospodárske výrobky“ nadväzuje na štúdiu, ktorú Komisia zverejnila v marci 2013 ⁽¹⁾. V štúdiu sa uvádza, že existujúce právne nástroje, ktoré majú výrobcovia na národnej i európskej úrovni k dispozícii, nie sú postačujúce. Komisia zorganizovala 22. apríla 2013 verejné vypočutie s cieľom predebatovať výsledky štúdie a poskytnúť platformu pre širokú diskusiu o potrebe účinnejšej ochrany zemepisných označení nepoľnohospodárskych výrobkov na úrovni EÚ. So zreteľom na výsledky štúdie a závery verejného vypočutia sa Komisia rozhodla pokračovať vo svojej analytickej práci prostredníctvom tejto konzultačnej zelenej knihy.

2.2 V septembri 2013 Európsky patentový úrad a Úrad pre harmonizáciu vnútorného trhu vydali v spolupráci s Komisiou spoločnú štúdiu pod názvom „Odvetvia využívajúce práva duševného vlastníctva: prínos k hospodárskej výkonnosti a zamestnanosti v EÚ“ ⁽²⁾ [neoficiálny preklad].

Táto štúdia vyzdvihuje hospodársku hodnotu odvetví využívajúcich duševné vlastníctvo (vrátane odvetví využívajúcich zemepisné označenia), pokiaľ ide o produkciu, zamestnanosť, mzdy a obchod, ako aj prínos, ktorý majú z hľadiska dosiahnutia cieľov stratégie Európa 2020 pre zamestnanosť a rast. Štúdia ukazuje, že odvetvia využívajúce duševné vlastníctvo vytvárajú viac ako 26 % pracovných miest v EÚ a 39 % jej hospodárskej činnosti. Vo všeobecnosti tiež vyplácajú o viac ako 40 % vyššie mzdy.

2.3 Na summite EÚ v marci 2014 predseda Barroso predstavil oznámenie „Za obnovu európskeho priemyslu“ ⁽³⁾, v ktorom sa zdôrazňuje význam práv duševného vlastníctva a odvetví využívajúcich zemepisné označenia pre udržateľný hospodársky rast v EÚ a tiež sa v ňom uvádza, že je potrebné, aby EÚ podporovala tieto odvetvia. V oznámení sa poukázalo na to, že mnohé z týchto podnikov zaznamenali počas krízy lepší rast a výkonnosť než iné odvetvia.

2.4 V súčasnosti požívajú jednotnú ochranu priznanú výlučne na úrovni EÚ iba poľnohospodárske výrobky a potraviny (vína, liehoviny). Nepoľnohospodárske zemepisné označenia sú chránené iba na národnej/regionálnej úrovni, a to prostredníctvom rôznych vnútroštátnych právnych rámcov. Tieto neboli medzi členskými štátmi zosúladené, a tak existujú značné rozdiely vo vymedzení pojmov, postupoch, úrovni ochrany a presadzovaní, čo nepomáha ani podnikom, ani spotrebiteľom. Na nepoľnohospodárske výrobky sa však vzťahujú zákony o nekalej súťaži či zavádzaní spotrebiteľov, ale opäť s iným rozsahom pôsobnosti a odlišnými prístupmi.

2.5 Mnohé podniky, ktoré vyrábajú nepoľnohospodárske produkty s vysokou mierou geograficky podmienených tradičných remeselných zručností a know-how, pôsobia v medzinárodnom prostredí a je pre ne čoraz zložitejšie chrániť kvalitu, autentickosť a integritu ich výrobkov pred označovaním *mala fides*, podvodmi a falšovaním či zneužitím ochrannej známky. Bez jednotnej ochrany sa podniky a spotrebiteľia musia spoliehať na rozdielne prístupy a úrovne ochrany v EÚ, čo je pre nich máťuce. Mnohé podniky to považujú za nákladné a neefektívne, pričom vynakladajú značné sumy peňazí na svoju ochranu od prípadu k prípadu. Znamená to záťaž tak z hľadiska financií, ako aj ľudských zdrojov. Podniky vyzývajú Komisiu, aby rozšírila ochranu zemepisných označení na nepoľnohospodárske výrobky.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/geo-indications/130322_geo-indications-non-agri-study_en.pdf

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/intellectual-property/docs/joint-report-epo-ohim-final-version_en.pdf

⁽³⁾ COM(2014) 14 final.

2.6 Hoci existujúce vnútroštátne nástroje týkajúce sa zemepisných označení spolu s právnymi predpismi v oblasti nekalej hospodárskej súťaže a zavádzania spotrebiteľa, ktoré existujú vo všetkých členských štátoch EÚ, poskytujú určitú úroveň ochrany nepoľnohospodárskych výrobkov, v praxi sú tieto právne predpisy obmedzené a mnohé podniky sa sťažujú, že im nedokážu poskytnúť účinnú ochranu pred zneužívaním názvov nepoľnohospodárskych výrobkov používajúcich zemepisné označenie.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Rozšírenie ochrany zemepisných označení v EÚ na nepoľnohospodárske výrobky by bolo prínosom tak pre výrobcov, ako aj spotrebiteľov. Nie je to protekcionistické opatrenie. Zabezpečilo by skôr spravodlivú hospodársku súťaž výrobcov s cieľom pomôcť chrániť kvalitu a integritu ich tradičných výrobkov, remeslá alebo procesy (ktoré sú často vysoko odborné) a zároveň by sa spotrebiteľovi poskytli spoľahlivé informácie o mieste a/alebo spôsobe výroby a záruka pravosti a kvality výrobku.

3.2 EHSV sa nazdáva, že rozšírenie systému zemepisných označení na nepoľnohospodárske výrobky by malo pre EÚ jasné hospodárske prínosy. Predstavuje to možnosť podporovať a chrániť tradičné výrobky, know-how a vysokú úroveň zručností, často získaných na špecializovaných odborných školách a akadémiách, ktoré preukázateľne vytvárajú kvalitné a stabilné pracovné miesta. Vďaka poskytnutiu záruky miesta pôvodu a kvality výrobku by sa tiež zvýšila atraktivnosť výrobkov, prispelo k vytvoreniu ich profilu a zvýšeniu predaja. Všeobecnejšie uznávaný štatút by mohol prispieť aj k podpore cestovného ruchu a iných príjmov súvisiacich s výrobkami, čo by viedlo k ďalšiemu hospodárskemu prosperu. Prinieslo by to tiež jednotnejšiu a účinnejšiu celoeurópsku ochranu proti stratám spôsobeným falšovaním a napodobňovaním.

3.3 Existuje mnoho nepoľnohospodárskych výrobkov, ktorých zemepisné označenie je výrazne uznávané a má reputáciu v celej EÚ a ktoré sú pravidelne predmetom zneužívania a napodobňovania. Hoci niektoré z týchto podnikov prekonalí krízu lepšie ako iné, zneužívanie ochranných známk a prípady falšovania a napodobňovania sa zvýšili v dôsledku tlaku krízy. Bezohľadné podniky sa snažia rýchlo zbohatnúť na mene a povesti kvalitných výrobkov so zemepisným označením, ale bez akejkoľvek väzby na pôvod, miesto pôvodu alebo remeselnú zručnosť/know-how spojené s takýmto výrobkom. Vedie to k stratám na príjmoch a trhovom podiele legitímnych obchodníkov, ako aj k potenciálnemu poškodeniu povesti a ďalším právnym nákladom. Výrobcovia produktov, ako sú napr. Bohemian Crystal, Savile Row Bespoke, Marmo di Carrara, Harris Tweed, Paška čipka, Schwarzwälder Kuckucksuhr, Ceramica Artistica e tradizionale di Vietri sul Mare, Stoke on Trent potteries, Brački kamen, Deruta ceramics a Murano, čelia neustálej výzve chrániť sa vedením kampaní, registrovaním obchodných značiek a podnikaním právnych krokov. Rozšírenie zemepisného označenia na tieto produkty by mohlo pomôcť vyhnúť sa takýmto neustálym a nákladným obranným právnym krokom.

3.4 Harmonizovaná právna ochrana, ktorá by sa zhodovala s ochranou poskytovanou poľnohospodárstvu a potravinárstvu a bola by v súlade s existujúcimi európskymi a medzinárodnými právnymi rámcami, pomôže zachovať tradičné kultúrne a umelecké dedičstvo, ktoré sa odráža v mnohých oprávnených výrobkoch, a obmedziť jeho zneužívanie. Vďaka zníženiu nákladov, ktoré malým a stredným podnikom vznikajú v súvislosti so súdnymi spormi vedenými na ochranu povesti ich výrobkov, budú môcť tieto podniky viac investovať do inovácií, vývoja výrobkov a rozšírenia trhu a zabrániť zvyšovaniu ceny svojich výrobkov pre spotrebiteľov.

3.5 Mnohí spotrebiteľia výrobkov so zemepisným označením sú uvedomelí spotrebiteľia, ktorí prijímajú informované rozhodnutia založené na remeselnej zručnosti a autentickosti produktov. Majú právo očakávať, že bude chránená integrita výrobkov, za ktoré často platia viac. Neobmedzuje to výber ani hospodársku súťaž, pretože ochrana zemepisného označenia môže byť udelená každému podniku, ktorý spĺňa špecifikácie výrobku, miesto pôvodu, kvalitu, vlastnosti, remeselnú zručnosť a kritériá know-how definujúce tento štatút.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 EHSV sa domnieva, že na harmonizáciu nepoľnohospodárskych výrobkov so zemepisným označením je potrebné jednotné nariadenie EÚ. Existujúce alternatívy sú príliš roztrieštené a zmatečné, nákladné a neefektívne na to, aby mnohé cenné podniky prežili, pretože tieto nemajú dostatočné zdroje zaoberať sa rôznymi štruktúrami a právnymi predpismi na regionálnej či národnej úrovni po celej EÚ. Väčšia konzistentnosť pomôže podnikom prežiť a rásť a zabezpečiť, že ich výrobky budú menej náchylné na zneužitie.

4.2 EHSV vyzýva Komisiu, aby zjednodušila tento proces rozšírenia pôsobnosti tým, že keď to bude vhodné, pridrží sa existujúceho harmonizovaného legislatívneho rámca platného pre poľnohospodárske a potravinárske výroby, uplatní osvedčené postupy a poučí sa zo skúseností so zavedením ochrany týchto výrobkov s cieľom využiť takéto informácie v rámci systému, ktorý sa má uplatňovať na nepoľnohospodárske výroby. Výbor síce uznáva, že niektoré sektorové špecifiká si môžu vyžadovať odlišný prístup, ako to bolo v prípade vína a liehovín, všeobecným pravidlom by však mala byť kontinuita uplatňovania a inkluzívny prístup k výrobkom, ktoré majú byť zahrnuté v rôznych sektoroch. Nepoľnohospodárske výroby by mali mať rovnaké záruky a ochranu, aké sa poskytujú poľnohospodárskym zemepisným označeniam v súvislosti s dohodou TRIPS. EHSV však vyzýva Komisiu, aby posúdila možnosti zlepšiť takéto ochranné opatrenia na základe doterajších skúseností s uplatňovaním dohody TRIPS, najmä pokiaľ ide o jasné, konzistentné a štruktúrované systémy oznamovania a registrácie, a konzistentnosť pri posudzovaní.

4.3 EHSV chápe, že systém zemepisných označení je dobrovoľný postup odlišný od súčasných návrhov na povinné označovanie pôvodu pre spotrebiteľské produkty vyrobené v EÚ alebo do nej dovezené, ktorý je súčasťou balíka predpisov o bezpečnosti výrobkov, a odporúča, aby oba tieto návrhy boli prijaté s cieľom zaisťiť lepšiu sledovateľnosť, transparentnosť a informácie pre spotrebiteľov a uznanie miesta pôvodu pre výrobcov v EÚ.

4.4 EHSV očakáva, že harmonizácia ochrany zemepisných označení nepoľnohospodárskych výrobkov bude prínosom aj pre obchodné vzťahy EÚ s tretími krajinami, keďže zjednoduší postupy a vnesie jednoznačnosť vo vzťahu k výrobkom, ktoré dostávajú automatickú ochranu. Prinesie konkrétnejšie zameraný prístup k obchodným rokovaniam a pomôže chrániť prvotriedne výrobky EÚ, ktoré majú často vysokú vývoznú hodnotu. Takáto zvýšená ochrana bude pôsobiť aj ako „odrádzajúci faktor“ na tých, ktorí by uvažovali o falšovaní alebo zneužití tohto štatútu.

4.5 Mnohé výrobky so zemepisným označením si pri svojej výrobe vyžadujú mimoriadne vysokú úroveň zručností. Podniky po celé generácie vo veľkom investovali do odovzdávania zručností a know-how. Mnohé majú dobre zavedené a úspešné systémy učňovského vzdelávania a priebežnej odbornej prípravy, ktorých výstupom sú vysoko kvalifikovaní ľudia s dobre speňažiteľnými zručnosťami. EHSV zastáva názor, že tieto podniky by sa mali podporovať pri rozvíjaní tohto cenného sociálneho kapitálu tým, že sa im dostane pomoci pri ochrane ich výrobkov a know-how a umožní nasmerovať investície do pozitívneho odovzdávania zručností namiesto defenzívnych právnych krokov. Podniky disponujúce zemepisným označením poskytujú cenné pracovné miesta a príležitosti na vzdelávanie pre ľudí, ktorých talent sa rozvíja vďaka remeselnej odbornej príprave. EHSV tiež uznáva vzájomnú závislosť mnohých špecializovaných škôl odborného vzdelávania a výrobcov produktov so zemepisným označením v niektorých krajinách a regiónoch (ako príklad možno uviesť školu v Brački kamen poskytujúcu odbornú prípravu brusičom kameňa). Niektoré z týchto podnikov sa nachádzajú v odľahlých oblastiach a oblastiach s vysokou nezamestnanosťou, čo im ešte pridáva na ich význame na trhu práce.

4.6 Pri určovaní prepojenia s daným miestom sa musí hlavná pozornosť sústrediť na zabezpečenie ochrany miesta pôvodu a súvislosti, ktorú to má s dedičstvom, tradíciou, kvalitou, špecifikáciou výrobku, remeselnou zručnosťou a know-how. Vyžaduje sa silné prepojenie medzi výrobkom a miestom pôvodu. EHSV sa domnieva, že prístup založený na dvoch typoch vzťahu prijatý pre poľnohospodárske výroby – chránené označenie pôvodu (CHOP) a pružnejšie chránené zemepisné označenie (CHZO) – by zaisťil inkluzívne pokrytie výrobkov, ktoré potrebujú ochranu. Všetky symboly akceptované v rámci systému by museli byť so zemepisným označovaním jednoznačne spájané a uznávané a spĺňať jeho kritériá. Zároveň musia byť jednotné v celej Európe, aby sa zabránilo zneisteniu spotrebiteľov a pomohlo dosiahnuť ich rozpoznanie.

4.7 EHSV uznáva, že kvalita a pôvod nie sú nevyhnutne synonymá, výrobky so zemepisným označením majú povest založenú na ich hodnote pre spotrebiteľov a že znaky kvality sú často v samotnej podstate výrobkov so zemepisným označením a môžu byť dôležité pri definovaní a ochrane kvality remeselnej zručnosti a know-how, ako aj pri monitorovaní a presadzovaní noriem v podnikoch. Veľa výrobcov či združení výrobkov so zemepisným označením si už stanovilo vlastné kritériá a samy tieto normy aktívne kontrolujú, aby chránili integritu svojich výrobkov. EHSV však poznamenáva, že tieto dobrovoľné systémy monitorovania a kódexy správania nefungujú vo všetkých členských štátoch a je potrebné, aby ich dopĺňali formálne mechanizmy na monitorovanie a presadzovanie na národnej a európskej úrovni. EHSV konštatuje, že v dôsledku krízy a úsporných opatrení sa mnohé úrady na monitorovanie a presadzovanie práva stali predmetom rozpočtových škrtov a že je potrebné zvážiť opatrenia na zabezpečenie účinného monitorovania a presadzovania.

4.8 Rovnako ako v prípade poľnohospodárskych výrobkov sa EHSV domnieva, že je potrebný formálny proces registrácie. Tá by mala byť platná na dobu neurčitú, aby sa predišlo byrokracii a nákladom, no mala by byť predmetom neustáleho monitorovania a presadzovania s cieľom zaistiť, že výrobky budú naďalej spĺňať kritériá tohto štatútu. Súčasťou registračného postupu by mali byť aj ustanovenia o výmaze z registra v prípade, keď výrobky už nie sú v súlade s normami alebo sa viac nevyrobajú. Mal by existovať aj postup, ako podávať námietky vrátane práva na odvolanie, s cieľom vyhnúť sa nepríjemným prípadom vznášania námietok.

4.9 Dvojfázový systém zapojenia vnútroštátnych orgánov spolu s právnou ochranou a dohľadom na úrovni EÚ by bol rozumným prístupom. Proces registrácie by mal byť transparentný a nezávislý, pokiaľ možno verejne financovaný a riadený. EHSV poznamenáva, že v súčasnosti sa nevyberá žiadny registračný poplatok pri registrácii poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov, a preto by sa mal rovnaký princíp uplatniť aj na nepoľnohospodárske výrobky. Ak sa rozhodne o zavedení poplatku, ten by mal byť veľmi nízky, aby nepôsobil ako odstrašujúci prostriedok proti zápisu a aby nevzniklo riziko, že sa náklady prenesú na spotrebiteľov. Registrácia by sa mala uskutočniť v rámci pevne stanoveného harmonogramu, aby sa zabránilo zdĺhavej byrokracii a neistote pre podniky a spotrebiteľov, pričom primeranou lehotou sa javí byť 18 mesiacov.

4.10 EHSV sa domnieva, že vzťah medzi systémom zemepisných označení pre nepoľnohospodárske výrobky a právom v oblasti ochranných známk by sa mal stanoviť podobným spôsobom, aký sa v súčasnosti uplatňuje na poľnohospodárske výrobky, čím by sa zabezpečila kontinuita pri všetkých výrobkoch a predišlo sa zmätku. Zároveň by sa dalo čerpať zo skúseností s jeho uplatňovaním v tomto sektore s cieľom zlepšiť proces a minimalizovať možnosť sporu. EHSV poznamenáva, že všetky podniky pôsobiace v určitom regióne by mali mať možnosť požiadať o chránené označenie pôvodu v danom regióne.

V Bruseli 18. februára 2015

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Európskej investičnej banke – Ročný prieskum rastu na rok 2015“

COM(2014) 902 final

(2015/C 251/09)

Hlavný spravodajca: Gonçalo LOBO XAVIER

Komisia sa 19. decembra 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom:

„Ročný prieskum rastu na rok 2015“

COM(2014) 902 final.

Predsedníctvo výboru poverilo 9. decembra 2014 vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci riadiaci výbor pre stratégiu Európa 2020.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán Lobo Xavier rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 505. plenárnom zasadnutí 18. a 19. februára 2015 (schôdza z 19. februára) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 174 hlasmi za, pričom 8 členov hlasovalo proti a 1 sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. Európsky hospodársky a sociálny výbor víta ročný prieskum rastu (RPR) na rok 2015⁽¹⁾, ktorý vypracovala Komisia, s jeho koncepčným cieľom presadzovať vhodné úrovne rastu s cieľom pomôcť obnove Európy. Prístup opierajúci sa o tri piliere – podporu investícií, štrukturálne reformy a citlivú fiškálnu a rozpočtovú konsolidáciu – sa zdá byť dobrou odpoveďou na potreby Európy a EHSV podporuje plán vykonávania zladený s účinnejším európskym semestrom. Výbor však takisto upozorňuje, že stále existujú určité nedostatky v procese, vzhľadom na to, že ročný prieskum rastu napríklad nezahŕňa sociálne a environmentálne aspekty, a najmä že boj proti naďalej neúnosne vysokej nezamestnanosti a prekonanie sociálnej krízy by mali byť výslovne uvedené ako politická priorita. Ročný prieskum rastu je východiskovým bodom pre efektívny európsky semester, a preto EHSV zastáva názor, že by sa malo vynakladať väčšie úsilie týkajúce sa dodržiavania harmonogramu s cieľom dosiahnuť lepšie zapojenie a lepšie výsledky.

1.2. EHSV sa domnieva, že dôvera v investovania závisí aj od jasnosti a jednoduchosti navrhovaného harmonogramu a od zapojeniam hlavných zainteresovaných strán. V záujme dosiahnutia dôveryhodnosti sa do procesu musia zapojiť sociálni partneri a ďalšie organizácie občianskej spoločnosti vo všeobecnosti. EHSV považuje za veľmi dôležité, aby Komisia pred predložením ročného prieskumu rastu spolupracovala s Európskym parlamentom a sociálnymi partnermi, ako aj ďalšími organizáciami občianskej spoločnosti na európskej úrovni. EHSV oceňuje úsilie Komisie na povzbudenie väčšej účasti občianskej spoločnosti, a to aj v spolupráci s národnými parlamentmi, upozorňuje však, že „kalendár občianskej spoločnosti“⁽²⁾ sa musí vykonať tak, aby sa dosiahla účinnosť a skutočné zapojenie s účinnými výsledkami. Všetci partneri a inštitúcie musia vyvinúť veľké úsilie na dosiahnutie prechodu od dobrých zámierov k následkom a EHSV požaduje, aby sociálni partneri zohrávali iniciatívnu úlohu.

1.3. EHSV je presvedčený, že bez investícií nie je možné vykonať plán rastu podporujúci opatrenia pre vytváranie pracovných miest. Preto je pre Európu dôležité stanoviť vhodné podmienky pre investície založené na partnerstve, do ktorých je zapojený súkromný aj verejný sektor. Účinnosť kombinácie navrhovaných politík by bola tým pravým znamením na zvýšenie dôvery, ktorá je zásadná pre investície. EHSV považuje za veľký nedostatok to, že sa Komisia vo svojom investičnom pláne, ktorý inak treba privítať, zameriava najmä na súkromné investície a takmer sa nevenuje tomu, že sú nevyhnutné aj verejné investície. EHSV podporuje začatú diskusiu v rámci Európskej komisie o uplatňovaní tzv. zlatého pravidla financovania („golden rule“), t. j. aby boli budúce investície verejnej správy v kontexte rozpočtových pravidiel hospodárskej a menovej únie vyňaté z výpočtu čistého deficitu štátneho rozpočtu⁽³⁾.

⁽¹⁾ „Ročný prieskum rastu na rok 2015“ sa nachádza na webovej stránke Európskej komisie http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/annual-growth-surveys/index_en.htm

⁽²⁾ Pozri prílohu.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV na tému „Vplyv sociálnych investícií na zamestnanosť a verejné rozpočty“, Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 21 – 27.

EHSV tiež upozorňuje, že bez ohľadu na to, kto bude viesť investície, kľúčom pre úspech je jasné vymedzenie typu investícií a ich udržateľnosť v budúcnosti. V tejto súvislosti zvýšené dlhodobé investície do vzdelávacích systémov a systémov odbornej prípravy skutočne prospejú trhu práce a umožnia Európanom porozumieť sociálnemu rozmeru problému.

Je nevyhnutné zaujať správny prístup k boju proti nezamestnanosti mladých ľudí – smutnej realite v Európe – a členské štáty musia skombinovať svoje vnútroštátne politiky tak, aby sa zabránilo vylúčeniu a podporila integrácia znevýhodnených spoločenských skupín do trhu práce.

1.4. EHSV je skutočne presvedčený, že priemysel zohráva kľúčovú úlohu v rozvoji Európy. Existuje mnoho dobrých príkladov inovácie v priemyselných odvetviach a toto prostredie sa musí posilniť, aby sa podporilo vytváranie pracovných miest a vysoká kvalifikovanosť ľudských zdrojov. Investičný plán musí uznať pridanú hodnotu „európskych priemyselných šampiónov“ a podporiť príklady inovácie a osvedčených postupov.

1.5. EHSV žiada, aby sa pozornosť venovala podpore sociálnych investícií v tomto procese. EHSV je presvedčený, že sociálne investície môžu zohrávať zásadnú úlohu pri podpore prosperity a odstránení chudoby a vylúčenia. Preto žiadal, aby boli už ročných prieskumoch rastu a odporúčaníach pre jednotlivé krajiny výslovne stanovené priority⁽⁴⁾, a naliehavo požaduje podporu opatrení umožňujúcich príslušným subjektom občianskej spoločnosti odomknúť úplný potenciál podnikov sociálneho hospodárstva a posilniť úlohu miestnych spoločenstiev⁽⁵⁾.

1.6. EHSV víta úsilie o podporu potenciálu Európy prostredníctvom digitálneho trhu. Digitálny trh by mohol skutočne oživiť hospodárstvo a rast zamestnanosti, ak sa prijmu určité kľúčové opatrenia. Len vtedy, keď budú zavedené spoločné európske pravidlá na ochranu údajov stanovujúce vysoké štandardy a keď sa obnoví dôvera spotrebiteľov, budú podniky schopné v plnej miere využívať potenciál digitálnej agendy. EHSV nalieha na Komisiu, aby urýchlila vykonanie vnútorného trhu, aby sa z tejto agendy vyťažilo maximum.

1.7. EHSV zastáva názor, že fiškálnu zodpovednosť musia dodržiavať všetky členské štáty a mala by byť priamo spojená s podporou zamestnanosti a sociálnou zodpovednosťou. Dodržiavanie kompromisov týkajúcich sa vyrovnanej a zodpovednej správy vecí verejných je nevyhnutné pre podporu rastu. EHSV podporuje fiškálnu konsolidáciu v prospech rastu a žiada, ak to je možné, aby členské štáty znížili daňové zaťaženie občanov vyplývajúce z úsporných politík a vyzýva na zavedenie ďalších opatrení na znovuoživenie súkromných investícií bez toho, aby sa zanedbávali inteligentné verejné investície.

1.8. Systém riadenia zameraný dosiahnutie fiškálnej zodpovednosti uvedomelejším a integrovanejším rozpočtovým dohľadom je zaujímavý prístup, ktorý by mohol umožniť vhodné začlenenie politických odporúčaní EÚ do prípravy štátnych rozpočtov. EHSV víta zjednodušenie semestra, ktoré bolo odporúčané už v stanovisku k ročnému prieskumu rastu na rok 2014⁽⁶⁾, a želá si, aby tieto zmeny boli účinné.

1.9. Výbor obhajuje väčšiu jednotnosť pri predstavovaní rozpočtovej situácie každého členského štátu. Tým sa zjednoduší porovnávanie a bolo by možné účinnejšie dosahovať riešenia na európskej úrovni. Tiež by mohlo byť zaujímavé preskúmať výpočet vnútorného dlhu, aby sa získali reálnejšie a vyváženejšie informácie.

2. Úvod

2.1. Výbor víta ročný prieskum rastu ako návod na „oživenie“ európskych politík zameraných na posilnenie hospodárstva a udržateľného rastu pre všetkých.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „K sociálnym investíciám do rastu a súdržnosti – vrátane realizácie Európskeho sociálneho fondu v rokoch 2014 – 2020“, Ú. v. EÚ C 271, 19.9.2013, s. 91-96, a stanovisko EHSV na tému „Vplyv sociálnych investícií na zamestnanosť a verejné rozpočty“, Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 21 – 27.

⁽⁵⁾ Pozri Milánske vyhlásenie: EHSV požaduje inováciu systémov sociálneho zabezpečenia v Únii s cieľom prispôsobiť sa novým výzvam | Európsky hospodársky a sociálny výbor.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV na tému „Ročný prieskum rastu 2014“, Ú. v. EÚ C 214, 8.7.2014, s. 46 – 54.

Európsky semester sa osvedčil ako štandard pre zavádzanie alebo posilnenie fiškálnych politík alebo štrukturálnych reforiem potrebných na zaistenie rastu a dosiahol konkrétne výsledky. Možno ho však kritizovať za pomalé postupy a nedostatočnú rozhodnosť v súvislosti s najlepšimi spôsobmi na prekonanie vážnej krízy, ktorá trápila Európu a ktorú stále možno cítiť, vo väčšej či menšej miere, vo všetkých členských štátoch.

2.2. O hodnote iniciatívy preto nemožno pochybovať, najmä pokiaľ ide o uvedomovanie si obmedzení, ktorým čelil každý členský štát s ohľadom na politiky rastu, v ktorých sa odrážali ich osobitné okolnosti a rýchlosť, s akou vykonali opatrenia a reformy, ktoré mali vplyv a dosiahli výsledky.

2.3. Komisia vo svojom ročnom prieskume rastu na rok 2015 jasne odporúča hospodársku politiku založenú na troch hlavných integrovaných pilieroch: podpore investícií, rýchlejších štrukturálnych reformách a zodpovednej fiškálnej konsolidácie podporujúcej rast.

Podľa Komisie bude spôsob, ktorým sú tieto tri piliere hospodárskej politiky spojené, kľúčový pre úspech a dosiahnutie výsledkov, vďaka ktorým bude možné znížiť nezamestnanosť najmä medzi mladými ľuďmi. Na to budú potrebné štrukturálne reformy na trhu práce, ďalšia dôchodková reforma, modernizovanie systémov sociálnej ochrany, zvýšenie pružnosti trhov s tovarmi a službami, skvalitnenie investičnej klímy a podnikateľského prostredia, zvýšenie kvality investícií do výskumu, inovácií, vzdelávania a odbornej prípravy a zintenzívnie hľadania efektívnosti vo verejnej správe.

2.4. Komisia prekvapivo požaduje aj účasť občianskej spoločnosti na celom procese rastu a zmeny s osobitným dôrazom na zapojenie sociálnych partnerov⁽⁷⁾. Žiada aj členské štáty, aby aktívnejšie zapojili národné parlamenty a oslovili verejnosť s cieľom dosiahnuť jej aktívne zapojenie a pomoc pri posudzovaní zavádzaných politík.

Treba upozorniť na toto úsilie o zlepšenie účasti verejnosti v čase obáv, že ľudia sa cítia príliš vzdialení od európskeho projektu.

3. Integrovaný prístup

3.1. Podpora investícií

3.1.1. EHSV je presvedčený, že obnovenie úrovni investícií v spojení s dôverou investorov (spomedzi inštitúcií aj jednotlivcov) je kľúčovou zložkou rastu. Preto víta Investičný plán pre Európu⁽⁸⁾, ktorý je zameraný na riešenie potreby podpory kľúčových štrukturálnych investícií vytvárajúcich podmienky pre rast a udržateľnosť potrebných pre konkurencieschopnosť. EHSV však považuje za veľký nedostatok to, že sa Komisia vo svojom investičnom balíku, ktorý inak treba privítať, zameriava najmä na súkromné investície a takmer sa nevenuje tomu, že sú nevyhnutné aj verejné investície. EHSV podporuje začatú diskusiu v rámci Európskej komisie o uplatňovaní tzv. zlatého pravidla financovania („golden rule“), t. j. aby boli budúce investície verejnej správy v kontexte rozpočtových pravidiel hospodárskej a menovej únie vyňaté z výpočtu čistého deficitu štátneho rozpočtu⁽⁹⁾.

3.1.2. Z analýzy aktuálnej situácie vyplýva, že Európa sa stala menej konkurencieschopná ako iné svetové ekonomiky, práve z dôvodu poklesu investícií v kľúčových oblastiach, ako je okrem iného napríklad modernizácia zariadení a prístupu k technológiám a zvýšenie kvality vzdelávania. Hoci EHSV následkom toho podporuje tento plán na podporu investícií, niekoľko premenných je naďalej nejasných a mohli by oslabiť jeho užitočnosť. Konceptný základ sa zdá byť zdravý, EHSV má však pochybnosti týkajúce sa spôsobu, ako by sa plán mohol realizovať vo svojej úplnosti a vo veľkom rozsahu.

⁽⁷⁾ Pozri odporúčania v stanovisku EHSV na tému Ročný prieskum rastu na rok 2014 a správu EHSV o preskúmaní stratégie Európa 2020 v polovici obdobia na stránke <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.europe-2020-meetings.34402>

⁽⁸⁾ „Investičný plán“ sa nachádza na webovej stránke Európskej komisie http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_en.htm

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Vplyv sociálnych investícií na zamestnanosť a verejné rozpočty“, Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 21 – 27.

3.1.3. Výhrady, ktoré má EHSV povinnosť vyjadriť s ohľadom na odporúčania v ročnom prieskume rastu, sa väčšinou týkajú obmedzení, ktorým niektoré členské štáty stále čelia, pokiaľ ide o úrovne potrebných investícií. Stále existuje značná nerovnosť v prístupe k financiam, najmä v prípade MSP, čo by mohlo oslabiť užitočnosť iniciatívy, aj keby národné vlády preukázali politickú vôľu. V tomto štádiu nie je stále jasné, ako riešiť a znížiť túto nerovnosť s cieľom podporiť inkluzívne investície v Európe, aj napriek najvítanejším odporúčaniam Komisie týkajúcim sa prístupu MSP k financiam, zapojenia nového prístupu k platobnej neschopnosti a neúspechu v podnikaní a zlepšenia regulačného rámca zameraného na zvýšenie dlhodobých investícií do MSP.

3.1.4. EHSV je tiež presvedčený, že existujúce a dostupné investičné programy budú kľúčové pre dosiahnutie cieľov týkajúcich sa rastu, a schvaľuje potrebu podporiť členské štáty, vrátane verejnosti, podnikov a oficiálnych orgánov, aby zohrávali aktívnu úlohu v programoch zameraných na tieto ciele, ktoré sú navrhnuté tak, aby boli inkluzívne a aby podporovali excelentnosť, ako je program Horizont 2020⁽¹⁰⁾ (pre inovácie a výskum), Nástroj na prepájanie Európy⁽¹¹⁾ (pre investície do infraštruktúry) a program COSME⁽¹²⁾ (pre financovanie MSP). EHSV však tiež požaduje väčšiu inkluzívnosť štruktúr na monitorovanie programov, ktoré by mali byť ľahko použiteľné, aby sa tým podporila excelentnosť a spravodlivejší prístup pre všetky inštitúcie a členské štáty bez straty dôslednosti a excelentnosti, ktoré sa od programov vyžadujú.

3.1.5. EHSV skutočne verí v účinnosť sociálnych investícií a ich priamy vplyv na prosperitu obyvateľov. Verejná politika nesmie prehliadať silu podnikov sociálneho hospodárstva nie len preto, že sú úzko prepojené s občianskou spoločnosťou, ale aj preto, že existujú osvedčené príklady, ktoré by sa mohli v podobných situáciách zopakovať. Európa musí v celom Spoločenstve podporovať najlepšie postupy z členských štátov⁽¹³⁾.

3.2. Štrukturálne reformy

3.2.1. Jednotný trh s tovarom a službami bol vždy ústredným prvkom európskej integrácie. Veľká časť cieľov už bola dosiahnutá prostredníctvom obrovského úsilia, ale niektoré oblasti, ktoré sú kľúčové pre rast, sa stále nezmenili. EHSV preto víta úsilie členských štátov na odstránenie prekážok s cieľom vytvoriť jednotný trh, ktorý bude efektívny, úspešný a spravodlivý. EHSV nepochybuje ani o prínose pre európskych spotrebiteľov v rámci efektívne fungujúceho jednotného trhu s tovarom a službami, ktoré by Európu zmenili na atraktívne miesto pre investície, čo by malo priamy vplyv na vytváranie pracovných miest a sociálny blahobyt. Výbor je však presvedčený, že je dôležité vyvinúť mimoriadne úsilie a prijať praktické opatrenia na dosiahnutie tohto cieľa.

3.2.2. Vedúce postavenie, ktoré možno získať vytvorením jednotného digitálneho trhu, je preto zásadne dôležité a je jasne niečím, čo je EHSV odhodlaný dosiahnuť. EHSV je celkom presvedčený o výhodách efektívneho jednotného digitálneho trhu a domnieva sa, že mechanizmy financovania investícií do infraštruktúry a znalostí by sa mali zamerať na tento cieľ. Znovu však upozorňuje na rozdiely medzi členskými štátmi, ktoré by mohli prekážať účinnej integrácii.

3.2.3. Podobne, hoci Európa podporuje rozvoj excelentnosti a efektivity na jednotnom digitálnom trhu⁽¹⁴⁾, musí od svojich konkurentov vyžadovať, aby dodržovali európske pravidlá a normy, keďže ich nedodržanie by bolo nespravodlivé voči samotnému vnútornému trhu. EHSV nemá na mysli protekcionizmus ani žiadne iné podobné opatrenie, jednoducho len požaduje prehľadnosť v celom procese a riadne vykonávanie opatrení a požiadaviek potrebných na to, aby bolo možné raziť cestu v rôznych častiach hospodárstva a spoločnosti.

3.2.4. Výbor zastáva názor, že plány týkajúce sa rastu a vytvárania pracovných miest sa musia zladíť s vnútroštátnymi reformami, ktoré pomáhajú kvalitnému zapojeniu do pracovného procesu, zvyšujú produktivitu a preberajú to najlepšie zo systémov odbornej prípravy a vzdelávania.

⁽¹⁰⁾ Viac informácií o programe „Horizont 2020“ sa nachádza na webovej stránke Európskej komisie <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020>

⁽¹¹⁾ Viac informácií o „Nástroji na prepájanie Európy“ sa nachádza na webovej stránke Európskej komisie <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/connecting-europe-facility>

⁽¹²⁾ Viac informácií o programe „COSME“ sa nachádza na webovej stránke Európskej komisie http://ec.europa.eu/enterprise/initiatives/cosme/index_en.htm

⁽¹³⁾ Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Investície so sociálnym účinkom“, Ú. v. EÚ C 458, 19.12.2014, s. 14 – 18.

⁽¹⁴⁾ Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Pokrok v implementácii stratégie Európa 2020“, EUR/7 – EESC-2015-00034-00-00-AC-TRA.

3.3. Hľadanie zodpovednej fiškálnej politiky

3.3.1. Napriek zlepšeniu výkonu členských štátov v oblasti ich domáceho štátneho dlhu (počet krajín s nadmerným deficitom klesol z 24 krajín v roku 2011 na 11 v roku 2014⁽¹⁵⁾), čo je pozitívny vývoj), v tejto záležitosti ešte treba spraviť veľa práce, najmä pokiaľ ide o strednodobý až dlhodobý rast.

3.3.2. Členské štáty sa prispôbovali na úkor sociálneho blahobytu verejnosti, čo postihlo každého, tak jednotlivcov, ako aj podniky. EHSV sa preto nazdáva, že v ročnom prieskume rastu by mali byť boj proti naďalej neúnosne vysokej nezamestnanosti a prekonanie sociálnej krízy výslovne uvedené ako politická priorita.

3.3.3. EHSV víta politiku, v ktorej sa spája fiškálna zodpovednosť s politikami hospodárskeho rastu, upozorňuje však na potrebu vykonávať politiky, ktoré odrážajú skutočnú situáciu v každom členskom štáte. Používanie všeobecných opatrení v rozličných situáciách sa ukázalo ako recept na zlyhanie. Komisia si neželá opakovať nedávne chyby.

3.3.4. Výbor žiada Komisiu, aby zintenzívnila boj proti daňovým podvodom a daňovým únikom. Mali by sa podporovať a spoločne využívať osvedčené postupy v boji proti daňovým podvodom a daňovým únikom s cieľom dosiahnuť väčšiu účinnosť a spravodlivosť.

4. Zlepšenie systému riadenia zvýšením jeho efektivity

4.1. EHSV bol osobitne aktívny pri posudzovaní a preskúvaní vykonávania stratégie Európa 2020⁽¹⁶⁾. Preto je prejavom zodpovednosti, že Komisia zvažuje, že zladenie načasovania preskúmania stratégie s európskym semestrom a Radou je zásadným opatrením pre dosiahnutie navrhovaných cieľov a pre zvýšenie účinnosti navrhovaných opatrení, ako aj pre preskúvanie samotných cieľov.

4.2. Toto zladenie, ako už obšírne upozornil riadiaci výbor EHSV pre stratégiu Európa 2020, je zásadné pre posúdenie účinnosti zavedených opatrení, vyhodnotenie stanovených cieľov a prispôbenie všetkých vykonaných opatrení zvýšením ich efektivity so zreteľom na skutočnú situáciu v Európe vo všeobecnosti a konkrétne v členských štátoch.

4.3. EHSV víta zjednodušenie európskeho semestra, najmä návrh na predloženie jediného komplexného hospodárskeho posúdenia jednotlivých členských štátov a jeho uverejnenie skôr, a to v marci. Výbor považuje za dôležité, aby sa skôr predkladali aj odporúčania pre jednotlivé krajiny.

4.4. EHSV súhlasí s názorom Komisie, že NPR by sa mali preorientovať a považuje za veľmi dôležité, aby boli sociálni partneri, ako aj ďalšie organizácie občianskej spoločnosti zapojení do ich prípravy už v začiatkovej fáze. Tým by sa zvýšilo stotožnenie sa s európskym semestrom a posilnením jeho demokratickej legitímnosti by sa dosiahla lepšia implementácia.

4.5. EHSV zdôrazňuje, že strednodobé preskúvanie stratégie Európa 2020 by sa malo zverejňovať včas, aby sa zainteresovaným stranám poskytol dostatok času na prípravu ich postojov.

4.6. Podľa názoru výboru by sa politika sociálnych inovácií a sociálnych investícií mala začleniť do hodnotenia stratégie Európa 2020 a mala by sa podporiť vo forme vlastnej hlavnej iniciatívy. EHSV žiada, aby sa vzhľadom na pokrok sociálnej politiky zaviedlo do národných správ o pokroku meranie sociálneho vplyvu, vrátane sociálnych ukazovateľov.

4.7. Európa musí prijať prísne opatrenia a ukázať solidaritu s členskými štátmi a rešpektovať ich suverenitu, prejavit citlivosť a predovšetkým inteligentné vedenie pri hľadaní riešení, ktoré budú inkluzívne a vyvážené, pričom bude vytvárať konsenzus, ktorý dokáže zjednotiť verejnosť na projekte, ktorý bude skutočne európsky a bude pre každého prínosom.

⁽¹⁵⁾ Viac informácií o „nadmernom deficite“ sa nachádza v Ročnom prieskume rastu na rok 2015 na webovej stránke Európskej komisie http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/annual-growth-surveys/index_sk.htm, v bode 4. PRESADZOVANIE FIŠKÁLNEJ ZODPOVEDNOSTI.

⁽¹⁶⁾ Pozri správu výboru EHSV o preskúvaní stratégie Európa 2020 v polovici obdobia na stránke <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.europe-2020-meetings.34402>

4.8. EHSV si uvedomuje blížiaci sa výzvy, a preto ho znepokojuje nedostatok nápadov v správe o ročnom prieskume rastu týkajúcich sa environmentálnych otázok. Treba očakávať, že v investičnom pláne by sa mali tieto obavy zohľadniť, ale konkrétna časť týkajúca sa environmentálnych problémov, príležitostí a politiky tiež posilní vedúce postavenie Európy v tejto oblasti. Bude mať vplyv na dôveru v budúcnosť priemyslu v EÚ, ako aj na prosperitu ľudí a na udržateľnosť.

V Bruseli 19. februára 2015

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

PRÍLOHA

Harmonogram európskeho semestra – harmonogram nájdete na tejto internetovej adrese:

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.europe-2020-opinions.34757>

ISSN 1977-1037 (elektronické vydanie)
ISSN 1725-5236 (papierové vydanie)

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK